

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1917.

Andra kammaren.

Nr 67.

Torsdagen den 31 maj.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 innevarande maj.

§ 2.

Sedan riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de uti statsutskottets memorial nr 87, bevillningsutskottets memorial nr 35, bankoutskottets memorial nr 46, punkterna 1 och 2, bevillningsutskottets memorial nr 41, statsutskottets memorial nr 166 och 167 samt bevillningsutskottets memorial nr 51 och 52 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, i vilka kamrarna fattat stridiga beslut, samt bestämt blivit, att vederbörliga omröstningar över de olika besluten skulle denna dag äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

*Gemensamma
omröstningar.*

Första omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 87).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att herr Lindhagens m. fl. ifrågavarande motion icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att till understöd åt svenska freds- och skiljedomsföreningen på extra stat för år 1918 bevilja förslagsanslag, högst 3,000 kronor.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga,

Andra kammarens protokoll 1917. Nr 67.

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

jämval därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräkn-
ning, och befanns att omröstningen utfallit med 99 Ja och 119 Nej.

Den omröstning över ovan intagna voteringsproposition, som,
enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kam-
maren samtidigt anställd, hade utfallit med 90 Ja och 48 Nej,
vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	99 Ja och 119 Nej,
sammanräkningen visade	189 Ja och 167 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i
överensstämmelse med jappropositionens innehåll.

Andra omröstningen:

(enligt bevillningsutsköttets memorial nr 35).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att herr Erikssons
i Grängesberg motion, II: 229, om upphävande av tullen å cement,
icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat
borttaga tullen å cement.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd
och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått,
att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga,
jämval därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräkn-
ning, och befanns att omröstningen utfallit med 110 Ja och 108 Nej.

Den omröstning över ovan intagna voteringsproposition, som,
enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kam-
maren samtidigt anställd, hade utfallit med 94 Ja och 46 Nej,
vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	110 Ja och 108 Nej,
sammanräkningen visade	204 Ja och 154 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i
överensstämmelse med jappropositionens innehåll.

Tredje omröstningen:

(enligt bankoutsköttets memorial nr 46 punkt 1).

Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskot-
tet hemställt eller att riksdagen må medgiva, att förre soldaten An-
ders Gustav Moss från Ransätters socken i Värmlands län må från
och med den 1 januari 1917 ur Vadstena krigsmanshuskassa erhålla

pension efter samma grunder, som om han tjänat för pensions erhållande föreskriven tid, röstar

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren bifallit den av herr Berg väckta motionen och således beslutit en årlig pension av 300 kronor åt förre soldaten Anders Gustav Moss från Ransäters socken i Värmlands län, att utgå från allmänna indragningsstaten från och med 1917 års början.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräkningsning, och befanns att omröstningen utfallit med 66 Ja och 151 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 78 Ja och 61 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller . . . . . 66 Ja och 151 Nej,
sammanräkningen visade . . . . . 144 Ja och 212 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Fjärde omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial nr 46, punkt 2).

Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet hemställt eller att riksdagen må medgiva, att förre soldaten Anders Lind, Freluga, Bollnäs socken, må från och med den 1 januari 1917 ur Vadstena krigsmanshuskassa erhålla pension efter samma grunder, som om han tjänat för pensions erhållande föreskriven tid, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, bifallit den i ämnet väckta motionen och således beviljat förre soldaten Anders Lind en årlig pension av 300 kronor att utgå från 1917 års början å allmänna indragningsstaten under hans återstående livstid.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknings, och befanns att omröstningen utfallit med 63 Ja och 152 Nej.

Den omröstning över ovan intagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 72 Ja och 67 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller . . . . . 63 Ja och 152 Nej,

sammanräkningen visade . . . . . 135 Ja och 219 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Femte omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 41).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att herrar Bengtssons i Kullen och Karlssons i Mo motion, II: 221, om upphävande av stämpelskatten å inrikes växlar, icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att stämpelskatten å inrikes växlar skall upphävas.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknings, och befanns att omröstningen utfallit med 121 Ja och 98 Nej.

Den omröstning över ovan intagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 95 Ja och 46 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller . . . . . 121 Ja och 98 Nej,

sammanräkningen visade . . . . . 216 Ja och 144 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Sjätte omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 166).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och med avslag å

herr Vennerströms m. fl. ovan berörda motion i vad den avser nu föreliggande ärende *till upprensning av viss farled* på extra stat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 165,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 förskottsvis utanordna beloppet, röstar

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat avslå Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknings, och befanns att omröstningen utfallit med 97 Ja och 119 Nej.

Den omröstning över ovan intagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 103 Ja och 35 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller . . . . . 97 Ja och 119 Nej,

sammanräkningen visade . . . . . 200 Ja och 154 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med jappropositionens innehåll.

Sjunde omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 167).

Den, som i likhet med första kammaren vill att riksdagen må

a) å ordinarie stat för tekniska elementarskolan i Örebro uppföra en ny lektorsbefattning i matematik och fysik, med tjänstgöringsskyldighet jämväl i mekanik, samt en ny lektorsbefattning i maskinlära, maskinritning och mekanisk teknologi, med enahanda avlöningsförmåner för innehavarna av dessa båda befattningar, som enligt gällande lönereglering äro fastställda för övriga lektorer vid de tekniska elementarskolorna, och med skyldighet för dem att vara underkastade de för samma lönereglering antagna bestämmelser,

b) för berörda ändamål öka den ordinarie staten för elementarskolan med ett belopp av 8,000 kronor.

c) på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 42,860 kronor, att utgå till följande ändamål med högst nedan angivna belopp nämligen:

för uppehållande av undervisningen i nya parallellklasser vid tekniska elementarskolan i Örebro under höstterminen 1917

<i>Generella</i>	till lärare	kronor 4,600 —
<i>omröstningar.</i>	» lyshållning, uppvärmning m. m.	» 1,000: —
(Forts.)	samt för uppehållande av undervisningen vid nämnda tekniska elementarskola under år 1918	
	» en lärare i elektroteknik	» 3,500: —
	» en lärare i matematik, fysik och mekanik	» 3,500: —
	» läraren i modellering	» 150: —
	» gymnastikläraren	» 800: —
	» arvoden åt extra lärare i parallellklasser	» 15,500: —
	» verkstaden för undervisning och materiel	» 3,710: —
	» kemiska och fysiska laborationer	» 2,300: —
	» bibliotek och samlingar	» 500: —
	» övningar i lantmäteri	» 500: —
	» bestridande av kamrerar- och sekreterargöromålen	» 100: —
	» betjäningens avlöning	» 850: —
	» lyshållning, uppvärmning m. m.	» 5,850: —
	tillhopa kronor 42,860: —	

med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis utanordna ett belopp av 5,600 kronor, motsvarande sammanlagda beloppet av de för undervisningen under höstterminen 1917 upptagna posterna röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 34,070 kronor, att utgå till följande ändamål med högst nedan angivna belopp, nämligen:

för uppehållet av undervisningen i en tillfällig parallellklass vid tekniska elementarskolan i Örebro under höstterminen 1917	kronor 3,200: —
samt för uppehållande av undervisningen vid nämnda tekniska elementarskola under år 1918 till höjda avlöningar åt extra lärarna i svenska språket, främmande språk, frihandsteckning och modellering	» 825: —
» höjd ersättning för bestridande av sekreterar- och kamrerargöromålen	» 100: —
» arvode åt extra lärare för undervisning i parallellklasser	» 13,075: —
» biträden i lantmäteri m. m.	» 200: —
» » på verkstaden	» 1,570: —
» betjäningens avlöning	» 850: —

till lyshållning, uppvärmning m. m.	kronor 3,300: —	<i>Gemensamma omröstningar. (Forts.)</i>
» provisorisk utvidgning av skolan med en elektro- teknisk avdelning	» 4,150: —	
» en tillfällig parallellklass	» 6,800: —	
	tillhopa kronor 34,070: —	

med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis utanordna ett belopp av 3,200 kronor.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 107 Ja och 108 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 101 Ja och 36 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller . . . . . 107 Ja och 108 Nej,

sammanräkningen visade . . . . . 208 Ja och 144 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med japropositionens innehåll.

Åttonde omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 51).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen skall besluta,

att för inrikes brev, brevkort och korsband — med undantag av de i 11 § 1 mom. av förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter omförmälda utgivarkorsband — ävensom för inrikes postanvisning och postförskott skall, jämte i övrigt fastställda avgifter, utgå en särskild tilläggsavgift, utgörande

för lokalbrev	1 öre
» annat inrikes brev	2 »
» enkelt brevkort	1 »
» dubbelt brevkort	2 »
» korsband	1 »
» postanvisning eller postförskott	5 »

samt att dessa bestämmelser skola träda i kraft den 1 juli 1917,
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren avslagit Kungl. Maj:ts proposition nr 127 i den del, vari föreslagits, att en särskild tilläggsavgift skulle utgå för lokalbrev, annat inrikes brev, enkelt brevkort, dubbelt brevkort, korsband, postanvisning och postförskott.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknings, och befanns att omröstningen utfallit med 53 Ja och 165 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 80 Ja och 56 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	53 Ja och 165 Nej,
sammanräkningen visade	133 Ja och 221 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Nionde omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 52).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att motionen I: 6, med förslag till förordning om tonnageavgift, icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat antaga det i reservationen till bevillningsutskottets betänkande nr 47 intagna förslaget till förordning om tonnageavgift.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknings, och befanns att omröstningen utfallit med 82 Ja och 135 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 90 Ja och 44 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	82 Ja och 135 Nej,
sammanräkningen visade	172 Ja och 179 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

§ 3.

Föredrogos, men blevo ånyo bordlagda konstitutionsutskottets utlåtanden nr 19—24.

§ 4.

Vidare föredrogs jordbruksutskottets memorial, nr 113, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter ävensom angående anslag till kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna; och blev den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen av kammaren godkänd.

§ 5.

Jordbruksutskottets härpå föredragna utlåtande nr 114 bordlades åter.

§ 6.

Vid nu skedd föredragning av jordbruksutskottets memorial, nr 115, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande väckt motion om anslag till utdelning av pris åt uppfinnare av lantbruksmaskiner blev den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen av kammaren godkänd.

§ 7.

Till avgörande förelåg nu bevillningsutskottets betänkande, nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m. ävensom i anledning av nämnda proposition väckta motioner.

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.

Genom proposition, nr 96, av den 9 mars 1917, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker samt till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel,

dels besluta, att, där restitution av skatt skulle äga rum för malt, som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen skulle utgå direkt av maltskattmedlen,

dels ock, med ändring av vad i den till innevarande års riksdag avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov un-

Om ändring i der år 1918 föreslagits, beräkna inkomsten av maltskatten till förordningen ang. tillverkning och beskattning av maldrycker m. m. 9,250,000 kronor.

(Forts.)

Till bevillningsutskottet hade jämväl överlämnats tre i anledning av nämnda proposition väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 112, av herr *C. G. Ekman*, och nr 113, av herr *Lyckholm*, samt inom andra kammaren nr 356, av herr *Ingvarson m. fl.*

Uti sina ovanberörda, likalydande motioner hade herr *C. G. Ekman* samt herr *Ingvarson m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte besluta att icke bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Herr *Lyckholm* hade i sin motion yrkat,

dels att riksdagen måtte i skrivelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning i syfte att bereda full ersättning ej mindre åt tillverkare av skattepliktiga maldrycker på grund av den förlust, som för dem uppkomme genom antagande av Kungl. Maj:ts i omförmälda proposition framlagda förslag till förordning angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker, än även åt övriga personer, vilkas utkomstmöjligheter genom den föreslagna lagstiftningen inskränktes, samt därefter för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda;

dels ock att riksdagen för sin del ville besluta, att paragraferna 3, 8, 23 och 31 i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker skulle erhålla följande ändrade lydelse:

§ 3.

1. I denna förordning förstås med *svagdricka* varje maldryck, som ej innehåller mer än en och sextiondels viktprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 6 procent;

pilsnerdricka varje maldryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än 3 viktprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger 10 procent;

skattefritt bryggeri varje — — — bryggeriets skötsel.

2. Tillverkningsår — — — 30 september.

§ 8.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt efter 60 öre för kilogram räknat åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i femte paragrafen stadgade medeltal.

2. Jämväl må efter varje kvartals utgång restitution av skatt

efter 46 öre för kilogram räknat åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till pilsnerdricka använda malt.

3. Om maltdryck — — — — tillämpas vid bryggeriet.

§ 23.

Från skattepliktigt bryggeri må pilsnerdricka, därest det ej av köpare avhämtas å öppna kärl, endast utlämnas på kärl, som äro stämplade med såväl bryggeriets namn som ordet »pilsnerdricka». I stället för — — — — varumärke.

Beträffande buteljer — — — — korken eller proppen.

När kärl, som innehåller pilsnerdricka, är försett med etikett, må å etiketten inga andra ord förekomma än dels såsom benämning å varan ordet »pilsnerdricka», dels bryggeriets namn eller ovan omnämnda godkända förkortning av detsamma eller bryggeriets varumärke med tillägg av tillverkningsorten.

På sådana stämplade kärl må inga andra maltdrycker utlämnas.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om svagdricka; dock att denna vara, om dess beskaffenhet därtill giver anledning, må å kärl och etiketten benämnas »lagrat svagdricka».

§ 31.

Från skattefritt bryggeri — — — — å korken eller proppen.

När kärl, som innehåller svagdricka, är försett med etikett, må å etiketten inga andra ord förekomma än dels såsom benämning å varan ordet »svagdricka», eller, då varans beskaffenhet därtill ger anledning, orden »lagrat svagdricka», dels bryggeriets namn eller ovan omnämnda godkända förkortning av detsamma eller bryggeriets varumärke med tillägg av tillverkningsorten.

Utskottet hemställde,

1) att det med Kungl. Maj:ts förevarande proposition framlagda förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa paragrafer i gällande förordning om tillverkning och beskattning av maltdrycker icke måtte av riksdagen bifallas;

2) att vad Kungl. Maj:t föreslagit därom, att, där restitution av skatt skulle äga rum för malt, som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen måtte utgå direkt av maltskatte-medlen, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

3) att herr C. G. Ekmans m. fl. och herr Ingvarsons m. fl. förenämnda motioner måtte anses besvarade genom vad utskottet under punkten 1) hemställt;

4) att den av herr Lyckholm väckta motionen, första punkten, avseende utredning om ersättning åt näringsidkare m. fl., som genom bifall till Kungl. Maj:ts proposition skulle lida intrång i sin verksamhet, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

5) att riksdagen måtte, beträffande vad i andra punkten av sistberörda motion hemställts, besluta,

dels att motionärens förslag i fråga om ändrad lydelse av 3, 23

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.

(Forts.)

Om ändring i
förordningen
ang. tillverk-
ning och be-
skattning av
maltdrycker
m. m.
(Forts.)

och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker icke skulle föranleda någon riksdagens åtgärd,

dels ock att 8 § 1 mom. skulle erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter fjorton öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

Därjämte anmälde utskottet, att utskottet framdeles komme att avgiva yttrande i anledning av vad Kungl. Maj:ts i förevarande proposition föreslagit i fråga om beräkningen av inkomsten av maltskatten för år 1918.

Vid punkten 5) hade reservation likväl avgivits av herr *K. A. Nilson*, som ansett, att utskottet bort föreslå, att riksdagen måtte, i anledning av vad i andra punkten av herr *Lyckholms* förenämnda motion hemställts, besluta, att 8 § 1 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående beskattning av maltdrycker skulle erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter fjorton öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock högst för en tredjedel av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade maltmängden samt icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

Punkterna 1—4 av utskottets hemställan föredrogs till en början var för sig; och biföll kammaren vad utskottet i dessa punkter föreslagit.

Härpå föredrogs *punkten 5*. Därvid yttrade

Herr *Ingvarson*: Herr talman, mina herrar! Jag skall först be att få uttala min tillfredsställelse över att bevillningsutskottet har i huvudfrågan kommit fram till det resultat, det har kommit till, då det yrkat avslag på Kungl. Maj:ts förslag till förhöjning av maltskatten. Den saken är ju redan avgjord, men jag tror, att det är i överensstämmelse med alla verkligt nykterhetsintresserade ledamöters uppfattning, som utskottet där har handlat. I den nu föreliggande punkten är jag emellertid icke i stånd att dela utskottets uppfattning. Jag kan icke underlåta säga, att det

ser ut, som om man skulle nödgas gång efter gång resa opposition mot det resultat, vartill bevillningsutskottet kommer och i detta fall har kommit endast mot en enda reservant. Utskottet har föreslagit en ändring av gällande bestämmelser rörande restitution av maltskatt. Enligt nu gällande bestämmelser äger skattepliktigt bryggeri att utfå restitution på den skatt, som erlägges för malt, vilket användes till svagdricka, försåvitt icke kvantiteten överstiger en tredjedel av hela den avverkade mängden malt. Nu föreslår herr Lyckholm i en motion, som tillstyrks av bevillningsutskottet, att denna bestämmelse skall ändras så, att skattepliktiga bryggerier skola erhålla restitution på all skatt, som erlagts för malt, som använts till svagdricka, oavsett om kvantiteten överstiger en tredjedel av hela maltmängden eller icke.

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maldrycker m. m.
(Forts.)

Först skulle jag med ett par ord vilja söka klargöra, om en sådan ändring är nödvändig över huvud taget. I den bilaga, som reservanten bifogat utskottets utlåtande, en skrivelse från representeranter för Sveriges skattefria bryggerier, meddelas det, såsom herrarna kunna se, att de skattepliktiga bryggerierna senaste tillverkningsåret tillverkade omkring 291,000 hektoliter vört för skattefria drickor och omkring 1,776,000 hektoliter vört för starkare maldrycker. D. v. s. till svagdricka användes 16 procent av hela maltmängden, medan de 84 procenten användes till starkare maldrycker. Sålunda återstår det ett gott stycke väg, innan man är uppe i att en tredjedel av hela maltmängden användes till svagdricka. D. v. s. att hittills ha de skattepliktiga bryggerierna fått restitution för hela den skatt, som erlagts för det svagdricka de tillverkat. Man förmenar, att genom de nu rådande restriktionerna och måhända ännu mer genom den nyss antagna försäljningslagen skola de skattepliktiga bryggerierna komma att i högre grad lägga sin tillverkning på svagdricka, och produktionen därav förmodas komma att stiga i så avsevärd grad, att den kommer att överstiga en tredjedel av dessa bryggeriers totala maldryckstillverkning, och då menar förmodligen bevillningsutskottet, att det endast är en gård av rättvisa, att de skattepliktiga bryggerierna i detta avseende jämföras med de skattefria och få hela sin till svagdricka använda maltmängd skattefri genom att få restitution av skatten. Jag erkänner gärna, att det vid ett hastigt påseende synes vara en rättvisa däri, fast jag är övertygad om att den är mera skenbar än verklig. Men sett ur rent praktisk synpunkt är det min bestämda övertygelse, att det kommer att bli ett mycket ringa antal skattepliktiga bryggerier, som med sin svagdrickstillverkning kommer över en tredjedel av hela produktionen. Vi äro alla medvetna om att, då den nya försäljningslagen antogs, motiverades den icke minst därmed, att man skulle komma att lägga tillverkningen på de lagrade drickorna, som hålla mellan $2\frac{1}{4}$ och 3,6 procent och som icke äro skattefria. Det är också min övertygelse, att så kommer att i stor utsträckning ske. Det blir icke på svagdricka de skattepliktiga bryggerierna komma att lägga sin tillverkning utan övervägande på de lagrade drickorna. Sålunda kommer med all säkerhet

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.

(Forts.)

även i fortsättningen lejonparten av de skattepliktiga bryggeriernas tillverkning att läggas på sådana drycker, som äro skattepliktiga. Det blir endast i undantagsfall, som de komma upp till en tredjedel av sin tillverkning i form av svagdricka. Då skulle man för dessa möjliga undantagsfall ändra gällande lagstiftning till förmån för dessa skattepliktiga bryggerier, så att de skulle få större restitutionsbelopp än de enligt nu gällande bestämmelse ha möjlighet att få. Jag tror för min del icke, att en sådan ändring är erforderlig. Det saknas sålunda redan ur den synpunkten skäl att bifalla motionen.

Men om jag ser saken vidare ur den allmänna folknäringsens synpunkt, måste jag även av det skälet vända mig bestämt mot utskottets förslag. Vi ha under många år på landsbygden och även i städerna vant oss vid att använda ett svagdricka, som är framställt efter andra metoder än som tillämpas vid de skattepliktiga bryggerierna. Detta svagdricka har förr i världen varit billigt och gott och närande. Men genom den maltskattelagstiftning, som riksdagen slagit in på, då högsta tillåtna extrakthalten satts till 6 procent, och då man skiljt mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier, har det svagdrickat försämrats i avsevärd grad. För några dagar sedan har riksdagen åter tagit ett steg i rätt riktning, då den fastställt en minimiextraktgräns av 4 procent, som under vissa omständigheter skulle få nedgå till $3\frac{1}{2}$ procent. Det är min bestämda övertygelse, att vill man, såsom bevillningsutskottet uttalar och som det använder såsom motivering för sitt förslag, uppnå ett svagdricka, på vilket kvaliteten höjes, såsom utskottet hoppas, vill man uppnå detta resultat, skall man höja maximigränsen för extrakthalten för det svagdricka, som tillverkas av de skattefria bryggerierna, och om möjligt även höja minimigränsen utöver vad här för några dagar sedan skedde. Då komma vi att få ett gott och närande och billigt svagdricka, som kommer att spela en betydelsefull roll i folknärningen särskilt i dessa tider, då det är ringa tillgång på mjölk, och som kommer att bli av verkligt värde för både arbetareklassen och bondeklassen och ett verksamt hinder mot utbredning av ölförbrukningen och förbrukningen av lagrade drickor. Nu vill bevillningsutskottet slå in på den rakt motsatta vägen. Det vill i stället uppmuntra öl-bryggeriernas svagdricka, som delvis, och det tror jag herrarna litet var känna till, tillkommer på helt annat sätt och ofta i stor uträkning — jag säger icke alltid men ofta — har långt mindre näringsvärde och en sämre kvalitet än det svagdricka, som tillverkas av de skattefria bryggerierna.

Följden av ett bifall till bevillningsutskottets förslag blir enligt min bestämda uppfattning, att de stora skattepliktiga bryggerierna, dessa stora ölbolag, komma att bli så konkurrenskraftiga gent emot den skattefria svagdricksindustrien, att den tränges mer och mer undan och till slut nära nog fullständigt kommer att duka under. Det uppgives nu här av reservanten, som torde vara känt, att den skattefria svagdricksindustrien omfattar cirka 600 företag med omkring 2,000 personer anställda. Under krisens lopp har på

grund av en för de skattefria bryggerierna missgynnande maltskatte-
 telagstiftning ett flertal skattefria bryggerier blivit nödsakade ned-
 lägga sin verksamhet. Genom ett bifall till detta förslag kommer
 denna utveckling framdeles att gå ännu hastigare, och följden blir,
 att det svagdricka, som de skattefria bryggerierna tillverka, blir
 allt mer svårtillgängligt i marknaden, blir allt mindre lätt att över-
 komma och att sålunda den fattigare befolkningen tvingas att över-
 gå till de skattepliktiga bryggeriernas dyrare och ofta sämre svag-
 dricka och därigenom också direkt påverkas att övergå till starkare
 maltdrycker i form av lagrade drickor och framdeles möjligen också
 öl, i den mån lagstiftningen medger detta. Jag kan icke vara med
 om en åtgärd, som verkar i den riktningen. Det är min alldeles
 bestämda övertygelse, att vi handla rakt i strid med folkflertalets
 intresse genom att slå in på den vägen. Den rättvisa, bevillnings-
 utskottet vill skipa, är, såsom jag nyss nämnde, endast skenbar, ty
 de ekonomiska resurser, de starka maskinella och ekonomiska förut-
 sättningar, som ölbryggeriindustrien, den skattepliktiga bryggeri-
 industrien har, äro så stora, att denna industri tack vare dessa är i
 oändligt hög grad överlägsen, konkurrensmässigt överlägsen den
 skattefria svagdricksindustrien och med lätthet kan få ut sin till-
 verkning i marknaden i konkurrens med de skattefria bryggerierna.
 Det kan icke vara den lagstiftande församlingens uppgift att under-
 lätta en utveckling, som vi dock alla måste anse icke går i den
 rätta riktningen och som vi säkerligen förr eller senare allesammans
 få anledning att ångra. Och därtill kommer, såsom jag i början
 framhöll, att man icke kan se, att några verkligt talande skäl föreligga
 att bifalla ett sådant förslag. Då jag icke tror, att några
 skattepliktiga bryggerier för närvarande ha något verkligt behov
 av lagen och då jag dessutom, som sagt, tror, att den kommer att
 verka till att allt mera omöjliggöra den skattefria svagdricksindu-
 striens existens, enär därigenom de breda fattiga folklagren tvingas
 att lägga sig till med dyrare maltdrycker, som i rätt stor utsträck-
 ning äro sämre; och uppmuntras till förbrukning av starkare malt-
 drycker, då jag sålunda ur folknäringens synpunkt ser en verklig
 fara i detta förslag, ber jag, herr talman, att få yrka avslag på
 utskottets hemställan och bifall till reservationen.

*Om ändring i
 förordningen
 ang. tillverk-
 ning och be-
 skattning av
 maltdrycker
 m. m.
 (Forts.)*

I detta anförande, under vilket herr vice talmannen övertagit
 ledningen av kammarens förhandlingar, instämde herr *Wikström*.

Herr Nilsson i Kristianstad: Herr talman, mina herrar! Så-
 som av föreliggande betänkande framgår, har bevillningsutskottet
 på ett enda undantag när varit fullt enigt om att tillstyrka den åtgärd,
 som här är föreslagen. Då jag för min del varit med om detta
 förslag, skall jag be att med några ord få motivera min ståndpunkt i
 frågan och angiva den syn på densamma, som jag här anlagt.

Såsom var och en känner till, har ju sedan en tid tillbaka, näm-
 ligen sedan den nuvarande maltdrycksförordningen trädde i kraft,
 den olikheten varit rådande mellan skattepliktiga och skattefria

Om ändring i bryggerier, att bortsett från kontrollkostnaden, som beräknas till cirka ett halvt öre per kilogram malt, ha de skattefria bryggerierna icke någon skatt att erlägga för det malt, som användes vid deras svagdrickstillverkning, medan däremot de skattepliktiga bryggerierna ha att erlägga maltskatt efter vissa fastställda grunder. Det är detta senare, som jag för min del åtminstone ur flera synpunkter anser det i närvarande stund vara av vikt att något litet ändra och lätta på.

förordningen
ang. tillverk-
ning och be-
skattning av
maltdrycker
m. m.
(Forts.)

Riksdagen har med den för någon tid sedan antagna försäljningslagen, som skall träda i kraft den 1 januari 1919, genom att lägga även maltdrycker och vin under bolags- eller kontrollsystem, tydligen anvisat, att utvecklingen bör gå i den riktningen, att de svagare maltdryckerna i större grad, än vad hittills varit fallet, må vinna avsättning inom landet, medan däremot de starkare maltdryckerna allt mer och mer böra undanträngas. Men detta senare måste med naturnödvändighet föra med sig, att befolkningen i större utsträckning använda sig av de svagare maltdrycker, som stå till buds, och ur denna synpunkt anse vi, att det ligger i sakens natur, att tillverkningen av svagdricka och svagare maltdrycker över huvud taget måste tilltaga, ju mera denna nykterhetslagstiftning hinner att genomföras och vinna efterföljd.

Jag har nu för min del åtminstone resonerat på följande sätt. Ett bibehållande av maltskatten även för den del av maltet, som användes för svagdrickstillverkning vid de skattepliktiga bryggerierna, skulle icke innebära någonting annat, än att konsumenterna i stort sett finge betala det svagdricka, som tillhandahölls dem från dessa bryggerier, med något högre belopp, än vad de egentligen behöfve betala för svagdricka, om skatterestitution beviljades. De 17 öre per kilogram malt, som de skattepliktiga bryggerierna enligt gällande förordning skola erlägga även för den del av maltet, som användes för svagdrickstillverkning, skulle också enligt detta förslag minskas till 3 öre. De skattepliktiga bryggerierna skulle alltså fortfarande erlägga 3 öre för varje kilogram malt, som användes för svagdrickstillverkning, men däremot få 14 öre restituerade. När vi nu från vår ståndpunkt hysa den livliga förhoppningen, att användningen av de svagare maltdryckerna skall i och med den nykterhetslagstiftning, som antagits, vinna allt större och större utbredning, finna vi det också vara i full överensstämmelse därmed, att också lagstifta i detta hänseende så, att tillverkningen av de svagare maltdryckerna må kunna ske i tillräcklig mängd. Vi anse, att denna tillverkning icke bör bedrivas enbart vid de skattefria bryggerierna, ty deras tillverkningsförmåga skulle säkerligen icke visa sig tillräcklig i längden, utan att även de skattepliktiga bryggerierna måtte allt mer och mer drivas över till samma linje och sålunda i allt större och större utsträckning tillverka allt svagare och svagare maltdrycker.

Det är även en annan fördel, som skulle kunna vinnas med en sådan anordning. I den föregående punkten hade vi att behandla en motion, vari begärdes utredning om ersättning åt näringsidkare m.

ll., som genom bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition skulle lida intrång i sin verksamhet. Denna motion blev nu visserligen av kammaren avslagen, men var och en vet ju, att krav på ersättning resa sig, så snart en industri genom lagstiftningsåtgärder tvingas i det läge, att antingen en massa arbetare bli sysslösa eller också industrien helt och hållet nedlägges. Vi ha nu här att utgå ifrån, att det finnes ett stort antal skattepliktiga bryggerier, och med en förbättrad nykterhetslagstiftning och med fortgående reformer på detta område skola dessa skattepliktiga bryggerier komma att tillverka allt mindre och mindre kvantiteter av skattepliktiga, d. v. s. starkare maltdrycker; det ligger ju i sakens natur. Men då kommer också till sist den tidpunkten, då dessa skattepliktiga bryggerier måste antingen, såsom vi tänka oss, övergå till att tillverka skattefria maltdrycker, såsom svagdricka och annat, eller också nedlägga sin verksamhet. Men i sistnämnda fall komma krav på ersättning att resa sig med fördubblad styrka. Men anledningarna till dylika ersättningskravs framställande från bryggeriindustriens sida skulle undanröjas och den arbetslöshet, som skulle bliva en följd därav, att tillverkningen av de starkare maltdryckerna allt mer och mer trängdes undan, skulle kunna hävas därigenom, att de skattepliktiga bryggerierna i allt större utsträckning överginge till att tillhandahålla svagare ölsorter, svagdricka och annat. Ersättningskraven från industriidkarnas och arbetarnas sida skulle då icke komma att spela den dominerande roll eller få det fog för sig, som vad fallet annars skulle bliva, om man nämligen gjorde allt vad man kunde för att få bryggeriindustrien att utveckla sig i den riktning som man nu ur nykterhetssynpunkt anser vara mest önskvärd. De skulle möjligen till en början och särskilt nu, när det är liten tillgång på malt, kunna göra sig gällande i konkurrensen. Men å andra sidan tror jag, att det i längden kommer att bli så, att dessa skattepliktiga bryggerier icke komme att tillverka samma slags svagdricka, som dessa mindre svagdricksbryggerier, varom en föregående ärad talare här nämnde, tillverka, nämligen detta billiga maltsvaga dricka, som i regel försäljes i träkärl. De skattepliktiga bryggerierna komma nog endast att i mycket ringa grad slå sig på tillverkning av dylikt svagdricka, som är, kan man säga, en mera hantverksmässig tillverkning, men däremot komma nog de skattepliktiga bryggerierna att ägna sig åt tillverkningen av svagdricka i s. k. lagrad form, vartill de ju även väl lämpa sig på grund av de tekniska anordningar m. m., som de ha att tillgå och varigenom drickat kan få en betydligt bättre kvalitet, än vad som är möjligt för bryggerier med mera hantverksmässig drift. Och det finnes ju för övrigt icke på långt när tillräckligt med bryggerier av sistnämnda slag för att kunna tillgodose de behov, som i detta avseende komma att yppa sig.

Såväl ur nu senast angivna som även ur andra synpunkter tror jag för min del, att det med hänsyn till såväl konsumenternas intresse som allmänt nykterhetsintresse är av vikt, att man ej genom beskattning av svagdrickstillverkningen vid skattepliktiga bryggerier ställer dessa i det läge, att de på något sätt kunna anse sig

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.
(Forts.)

orättvist behandlade av statsmakterna. Detta har varit de synpunkter, som varit vägledande för mig och mina kamrater inom utskottet. då vi varit med om att delvis tillstyrka bifall till den föreliggande motionen.

Med anledning av vad jag här anfört hemställer jag om bifall till utskottets förslag.

Herr B y s t r ö m: Herr talman! För min del tror jag, att bevillningsutskottets majoritet har gått vilse uti denna punkt. Då den lagstiftning, som det här gäller, kom till stånd, hade jag för min del tillfälle att i min mån inverka på densamma, då jag var medlem i den kommitté, nämligen 1902 års maltskattekommitté, som beredde ärendet. Där uppstod alldeles samma strid rörande denna sak, som det artar sig att bli här, och det anförande, som den siste ärade talaren här höll, är i många stycken alldeles en återklang av bryggerintressets talan i maltskattekommittén av år 1902. Det var da meningen, att man skulle försöka att ställa det så gynnsamt som möjligt för svagdricksbryggerierna, så att de med sin tillverkning skulle kunna existera och tillgodose ett behov, som man trodde alldeles givet förefanns ute bland folket.

Den motion, som här avgivits av herr Lyckholm, en av de största männen på bryggeriindustriens område, går ju ut på att få en ändring till stånd uti detta stycke, och med erfarenheter från de strider, som städse rått mellan ölbryggerierna och svagdricksbryggerierna i detta avseende, kan man förstå, att det här icke gäller speciellt att gynna svagdricksindustrien, utan att förslaget snarare är avsett att bliva till fromma för de starkare maltdryckerna. För min del anser jag dock, att svagdricksbryggeriindustrien är svag nog förut, så att det icke är värt att här komma med något, som gör den ännu svagare. Beträffande bryggerierna i allmänhet, går ju deras industri förträffligt, om man får döma efter årsberättelserna för t. ex. bryggeriföreningen här i Stockholm, så att denna industri behöver visst icke några lätnader för att kunna driva sin verksamhet.

Jag tänkte icke att yttra mig i denna fråga och vill nu endast i allt väsentligt instämma med herr Ingvarson. Det är blott beträffande en enda sak, som han uttalade, som jag icke är av precis samma mening, men i hans yrkande kan jag fullt och helt förena mig. Jag vill nu icke upptaga tiden längre, utan ber endast kammaren att icke gå med på bevillningsutskottets föreliggande förslag, ty göra vi det, äro vi inne på galen väg.

Herr R ö i n g: Av den siste ärade talarens yttrande framgick, att det finnes två olika intressen inom bryggerinäringen, dels svagdricksbryggeriernas och dels övriga bryggeriers intressen, och den ärade talaren ville låta påskina, att bevillningsutskottets majoritet här närmast sökt att tillvarataga de större bryggeriernas intresse. Men så är icke fallet, mina herrar. Utskottets majoritet har sannoligen icke velat gå vare sig den ena eller andra industriens ärenden. Men däremot kan ifrågasättas, ehuru jag icke vågar med säker-

het påstå, att den ärade reservanten, i likhet med den siste talaren och herr Ingvarson, ser hela detta spörsmål väl mycket ur just svagdricksindustriens synpunkt. Ty vad avses med utskottets hemställan? Under nu rådande abnorma förhållanden torde det blott vara en tidsfråga, när icke blott ölbryggerierna i mycket stor utsträckning måste inskränka sin drift, utan ävenledes mycket antagligen aldeles upphöra med tillverkningen av maltstarkare drycker, och då är det väl icke annat än ett stort konsumentintresse, att man ger denna ölundustri, som har helt andra förutsättningar än flertalet små svagdricksbryggerier, tillfälle att kunna upptaga tillverkning av ett verkligt gott svagdricka. Dessa bryggerier ha utan tvivel till följd av maskinella anordningar i sina fabriker möjlighet att åstadkomma en helt annan produkt, kvalitativt sett, än en massa små, gamla svagdricksbryggerier. Är det icke ett nykterhetsintresse för landet, att ett sådant dricka börjar på att tillverkas, speciellt när landet icke kan förses med den kvantitet öl och andra maldrycker, som förut tillverkats och konsumerats i landet. Jag kan icke finna annat, och jag tror, att bevillningsutskottet bedömt frågan riktigt, då utskottets majoritet har på ett enda undantag när tillstyrkt motionen. Herr vice talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maldrycker m. m.
(Forts.)

Herr von Hofsten: Jag uppkallades av ett yttrande av den förste ärade talaren, då han sade, att befolkningen genom den föreslagna lagstiftningen skulle tvingas att övergå till de skattepliktiga bryggeriernas dyrare och sämre varor. Det är helt naturligt så långt ifrån förhållandet, att deras varor äro sämre, att det ligger i sakens natur, att de genom bättre tekniska anordningar kunna tillverka betydligt bättre varor.

Herr Byström gjorde sig till försvarare av svagdricksbryggerierna och sade, att det var av intresse, att även dessa stödjas. Då komma vi tillbaka till samma utgångspunkt, att även där blir det ett allmänt intresse, att allmänheten får tillgång till en god vara och det må väl även från nykterhetssynpunkt vara av största vikt, som också föregående talare ha framhållit. Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Ingvarson: Herr talman, mina herrar! Jag kan icke underlåta att uttala en stilla förvåning däröver, att vi nu kommit därhän, att företag, som man alltid föreställt sig såsom i bästa mening folkliga och understödjansvärda, skola vi vidtaga åtgärder emot för att dräpa, medan ifråga om stora företag, som suttit och inhöstat miljonvinster och haft stora utdelningar, finner man även på vänsterhåll det vara fullt riktigt och naturligt att man på lagstiftningens väg skall understödja dem. Jag finner det förvånansvärt.

Jag begärde ordet med anledning av ett den siste ärade talarens yttrande. Han fäste sig vid mitt uttryck, då jag sade, att icke alltid, men ofta kunde befolkningen bli tvingad genom detta förslag

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker
m. m.

(Forts.)

att övergå från det nuvarande billiga svagdrickat till ett dyrare och ofta sämre sådant. Varför jag använde detta ord, skall jag tillåta mig förklara med hänvisning till den bilaga, som finnes vid reservationen. Där heter det: »Slutligen bör även den omständigheten tagas i betraktande, att vid ölproduktionen erhållas s. k. 'pålakningsdrickor' såsom överprodukt och att framställandet av dessa drickor helt naturligt ställer sig synnerligen billigt.» Här ha utskottets talemän betonat, att därigenom, att de med tekniska resurser försedda stora bryggerierna utvidga sin svagdrickstillverkning, skulle vi få en bättre vara. Min erfarenhet och mångas erfarenhet är den, att varan långt ifrån alltid är bättre, möjligen är den det i en del fall, men visst icke i alla. I många fall är varan icke så synnerligen mycket värd. Jag har icke rätt att påstå, att det förhåller sig så i allmänhet, men jag vet det i en del fall.

En del av herrarna minnas nog, hur det gick till i vår barndom, då man ännu i våra hem bryggde, vad man kallade svagdricka, julöl och åtskilligt annat, och herrarna veta, vad ett gott svagdricka vill säga ett svagdricka, som också var relativt billigt. Utvecklingen har gått i sådan riktning, att det icke varit möjligt att fortsätta med en sådan tillverkning annat än undantagsvis. Men den hantverksmässiga tillverkningen, om vilken en talare med en viss överlägsenhet i tonen talade, har upptagit fabrikationen och sökt att genom att fortsätta på de inslagna vägarne frambringa ett svagdricka, som kan fullt mäta sig med det, som man var van vid, billigt, gott och närande. Den lagstiftning, jag och herr Byström talat om, har i stor utsträckning omöjliggjort detta för svagdricksindustrien, och nu skall det sista steget tagas och för all framtid omöjliggöra tillverkning av en billig, god och närande svagdricka. Jag kan icke vara med om det. Jag anser, att vi kommit nog långt och att vi böra återvända och se till att genom ett förnuftigt avvägande av maximi- och minimigränserna för extrakthalten möjliggöra för svagdricksindustrien att frambringa ett fabrikat, som blir billigt, gott och närande. Detta mål vill herr Röing nå på den väg, bevillningsutskottet går, men jag menar, att på den vägen är målet ouppnåeligt. Vill man gå den andra vägen och göra det möjligt för svagdricksindustrien att tillverka gott svagdricka för skäligt pris, då måste man bifalla reservationen.

Med herr Ingvarson förenade sig herr *Bengtsson* i Norup.

Herr Nilsson i Kristianstad: Den föregående ärade talaren har för sin del uttalat förvåning över att vi från majoritetens sida på något sätt skulle vilja förhindra och förkväva den industri, som tillverkar svagdricka. Det är långt ifrån fallet. Man vill endast, att de skattepliktiga bryggerierna skola vara skattefria i vad gäller tillverkning av svagdricka och sålunda icke erlägga maltskatt för detta. Då det kan förväntas, att med den nyss antagna nykterhetslagstiftningen användningen av lagrade drickor kommer att påskyndas och befrämjas, så visar det sig nödvändigt att i olika delar

av riket försöka tillhandahålla lagrade drickor åt den massa människor, som övergår från de starkare maltdryckerna till de svagare. Då kan jag icke finna någon mening i att med bibehållande av skatteplikten för de skattepliktiga bryggerierna vid tillverkning av svagdricka försvåra tillverkningen av en vara, som vi komma att övergå till. I utlåtandet talas om att det svagdricka, som tillhandahålles i riksdagsrestauranten, slagit igenom och att den är en ersättning för de starkare. Vi erkänna det själva. Men om vi se efter, hur förhållandet är i riket, finna vi, att med undantag för Stockholm och någon annan ort tillhandahålles där icke de skattefria bryggeriernas lagrade drickor, utan de äro tillverkade på de skattepliktiga bryggerierna. I södra Sverige, där jag känner till förhållandena, är det åtminstone så.

När man således tydligen ser utvecklingen gå i den riktningen, att dessa svagare maltdrycker komma att bli ersättningen för de starkare, som genom den nya nykterhetslagstiftningen undanträngas, och när man vet, att det på de flesta orter i landet icke finnas bryggerier för tillverkning av dessa svagare drycker, är det då någon mening i att man skall behöva skapa ett nytt slags bryggerier för tillverkning av dessa drycker? Är det då icke riktigare och lämpligare både ur nationalekonomisk och andra synpunkter, att de bryggerier, som finnas och som vi hoppas att genom lagstiftningen kunna driva undan från tillverkningen av starkare maltdrycker, att dessa bryggerier mer och mer skola komma till användning för tillverkning av dessa svagare drickor, än att de komma att stå övergivna och tomma?

Jag finner detta ur flera synpunkter vara den enda riktiga gången, och jag får förklara för herr Byström, att 1902, då de starkare maltdryckerna voro fria och kunde få försäljas i huru obegränsade kvantiteter som helst, då måste man stå på den ståndpunkten att gynna svagdricksindustrien, som hade en svår kamp att föra med hänsyn till den översvämning av starkare maltdrycker, som då kunde äga rum, men med den lagstiftning, som träder i kraft den 1 januari 1919, kommer det att inträda ändrade förhållanden, vilket jag hoppas, att herr Byström beaktar och erkänner riktigheten av.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Palmstierna: Innan debatten går till slut, ber jag få stryka under en synpunkt. Det står i utskottets utlåtande på sid. 12 några rader, som äro värda miljoner, såsom jag ser saken. Tyvärr ingick i riksdagens beslut rörande försäljningslagstiftningen, att det skulle bli en utredning angående den ersättning, som skulle komma bryggerierna till del, och vi torde erinra oss, att i första kammaren herr Trygger gav till känna, att denna ersättning skulle tillmätas rikligt. Nu ha vi detta stycke på sidan 12 i utskottets utlåtande, varav framgår, att ersättningen, som man tänkt sig skola utgå till bryggerierna, kommer icke på detta sätt. Jag har inom bevillningsutskottet för min del gjort till villkor för att biträda detta

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker n. n.
(Forts.)

Om ändring i förslag, att en dylik tolkning skall läggas in i uttrycket på sidan 12 rörande ersättning. I dessa rader tager man tillbaka åtskilligt av vad som står i beslutet rörande försäljningslagstiftningen, och det är en bestämd vinst. Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

m. m.

(Forts.)

Herr Källman: Herr vice talman! Bara ett par ord. Gentemot det, som nyss anförts av herr Palmstierna, vill jag erinra om, att i den rusdrycksförsäljningsförordning, vilken av riksdagen i år antagits och som träder i kraft den 1 januari 1919, har man under begreppet rusdrycker icke intagit de s. k. lagrade drickorna, utan de komma att få försäljas i huvudsak enligt nu gällande öl- och vinförsäljningsförordning, vilket innebär en stor förmån för de skattepliktiga bryggerierna.

Vid den behandling, som kungl. propositionen nr 242 vid 1914 års senare riksdag undergick i bevillningsutskottet var man ganska allmänt av den uppfattningen att, om man frigav de lagrade drickorna, på sätt som nu skett (icke som det föreslogs i den kungl. propositionen), skulle de skattepliktiga bryggerierna få den ersättning, varav de kunde vara i behov på grund av den nya lagens restriktionsbestämmelser. Då jag har den uppfattningen och icke anser, att man bör kasta över verkningarna av den nya lagen på de skattefria bryggerierna, ber jag, herr vice talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr Palmstierna: Herr Källman har givetvis alldeles rätt från sin utgångspunkt, och även jag för min del har den åsikten. Men tyvärr följde icke riksdagen detta, utan riksdagen fattade beslut om viss ersättning. Detta stycke på sidan 12 förtager verkan av det beslutet, och det är en stor vinst, som icke får förfaras.

Härmed var överläggningen slutad. Herr vice talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den vid punkten fogade reservationen; och förklarade herr vice talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i punkten 5) av utskottets förevarande betänkande nr 53, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den vid nämnda punkt avgivna reservationen.

Omröstningen utföll med 127 ja mot 66 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Sedan herr talmannen nu återtagit ledningen av kammarens förhandlingar, föredrogs den av utskottet i föreliggande betänkande gjorda anmälan; och beslöt kammaren lägga berörda anmälan till handlingarna.

Om ändring i förordningen ang. tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.
(Forts.)

§ 8.

Vidare föredrogs vart för sig bevillningsutskottets betänkanden:

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av rubrikerna nr 192 och 193 för maltdrycker och mjöd i gällande tulltaxa; och

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6, 9, 11, 18, 19, 20, 25 och 30 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

§ 9.

Å föredragningslistan var härpå upptaget bevillningsutskottets betänkande, nr 57, dels i anledning av väckta motioner med förslag till förordning om krigstidsskatt samt om ändring av skattetariffen i gällande förordning om krigskonjunkturskatt, dels ock angående ändrad lydelse av 12 § i sistnämnda förordning.

Ang. förordning om krigstidsskatt.

Efter föredragning av *punkten 1* yttrade:

Herr Rune: Herr talman, mina herrar! Som herrarna se av betänkandet, har jag antecknat mig såsom reservant i denna fråga. Jag har nämligen fortfarande den uppfattningen, att den krigskonjunkturskatt, som tillämpats, verkat ytterligt ojämnt. I förfjöl anfördes 500 besvär över beskattningen, och mot den beskattning, som påförts under sistlidne höst, hava 2,500 besvär blivit anförda. Det ligger i sakens natur, att det är ytterligt svårt även för den samvetsgrannaste person att avgöra, om en merinkomst grundar sig på krigskonjunkturerna eller icke, och jag vågar påstå, att det är många flera än de s. k. gulasch-affärsmännen, som drabbas av denna skatt. En stor del samvetsgranna affärsmän komma in under bestämmelserna om denna skatt, under det att många flera, vilkas inkomster äro grundade på krigskonjunkturerna, gå fria.

Om man vill råda bot på detta, har jag icke kunnat finna annat än att det förslag, herr Runefors framställt i sin motion, är fullständigt rättvist. I detta förslag utgår motionären från, att all merinkomst skulle extra beskattas; han räknar på, att den, som varit nog lycklig att under denna tid ha fått en ökning i sina in-

Ang. förord-
ning om
krigstidskatt.

(Forts.)

komster, då kristiden drabbat alla de andra, skulle med jämnmöd kunna bära en liten ökning av skatten på merinkomsten, när han slipper den på den ordinarie inkomsten.

Man säger, att det icke blir någon rättvisa, om man inför en sådan allmän merinkomstskatt och att det skulle få lov att göras så många undantag. Ja, mina herrar, jag tror icke att det skulle behövas flera undantag än med den krigskonjunktursskatt vi ha, och jag kan heller icke se, att det skulle vållas mera orättvisor genom en skatt i överensstämmelse med motionärens förslag än det redan gör med det nuvarande. Det är klart, att en skatt alltid drabbar ojämnt och särskilt en sådan som denna, som är så svår att beräkna, men jag tror, att det i själva verket blir större rättvisa, om alla, som åtnjutit merinkomst, få betala skatt, än om endast somliga få göra det.

Jag vill också nämna, att dessa besvär, som anförts över skattläggningen sistlidna höst, omfatta sammanlagt 15 miljoner kronor. Då vi veta, att hela skatten utgör 79 miljoner kronor, är det alltså ett rätt avsevärt belopp, som det skall tvistas om. Går man på en allmän merinkomstskatt, blir det ju endast en matematisk uträkning, huru den skall träffa. Man behöver knappast tänka sig några besvär, och det visar sig av en uträkning, som uppgjorts — icke i alla detaljer, men i huvudsak — att skattebeloppet skulle ökas; i stället för den i år uppburna skatten på 79 miljoner, skulle den nya skatten inbringa, jag vill minnas, omkring 20 miljoner mera. Det har nämligen visat sig av den utredning som blivit gjord, att, medan den för år 1916 påförda krigskonjunktursskatten utgjorde 79 miljoner kronor, den för samma år beräknade krigstids-skatten skulle givit ett över 20 % högre belopp eller 97 miljoner kronor. Från förstnämnda summa får man emellertid göra vissa avdrag med hänsyn till de besvär, som äro anförda över taxeringen till krigskonjunktursskatt och som äro beroende av domstolens prövning. Jag hoppas dock, att kammarrätten icke gör alltför stora avdrag, men i alla fall torde det kunna antagas, att krigstids-skatten skulle giva c:a 25 % större intäkt än krigskonjunktursskatten.

Nu ligger emellertid frågan här på samma sätt som i fjol. Då resonerade vi om denna sak sista dagen riksdagen arbetade, och det stod icke till att i detta fall komma till någon rättelse. Jag tar för givet, att det icke heller är mycket lönt att i denna brådskans timme göra något yrkande. Jag har, herr talman, med detta endast velat tillkännagiva, att jag ingalunda känner mig övertygad av de skäl, som anförts mot riktigheten av den beskattningsprincip, som herr Runefors har framlagt i sin motion, utan att jag inom utskottet bestämt påyrkat, att vi skulle gå den av honom föreslagna vägen. Jag har emellertid på nu anförda skäl icke något yrkande att framställa.

Herr von Hofsten: Då den siste ärade talaren icke gjorde

något yrkande, skall jag endast med några ord motivera utskottets ståndpunkt.

Ang. förordning om krigstidsskatt.
(Forts.)

Jag ger den föregående talaren rätt i, att det är vanskligt att säga vad som är krigskonjunkturvinst eller icke. Under de båda gångna åren har jag suttit i krigskonjunkturskattenämnden och funnit, hur svårt det varit att i särskilda fall säga, vad som är krigsvinst. Det skulle därför kunna anföras skäl, för att övergå från krigskonjunkturskatt till merinkomstbeskattning. Särskilt är det ju svårt, att den beskattning, som genomdrevs i följd av majoritetspartiet i denna kammare, skall drabba jordbruket så hårt. Men i alla fall är det många skäl, som tala för att bibehålla nu gällande princip. Det är dock så, att krigskonjunkturskatten, såsom utskottet framhåller, »ingått i det allmänna medvetandet såsom en för krigstidens abnorma affärsliv särskilt lämpad skatteform, ägnad att åt det allmänna återbörda en del av de i många fall oskäligen spekulations- och handelsvinster, som under denna tid inom skilda affärsgrenar kunnat inhöstas». Det är principiellt mycket mera tilltalande att beskatta denna vinst, som uppkommit genom det krisartade läge, som nu är rådande. Därtill kommer även, att det måste bli så många undantag, om man går på merbeskattningen, att skillnaden mellan de båda beskattningsmetoderna faktiskt blir ringa. Givetvis måste även själva skatteskalen omläggas, och då står man inför möjligheten att merbeskattningen icke skulle ge större belopp än krigskonjunkturskatten. Herr Rune framhöll, att herr Runefors' förslag var fullt rättvist. Men icke är det fullt rättvist, att inkomster, som icke ha ett spår med krigsläget att göra, skola särskilt beskattas.

På grund av dessa skäl och även andra, som jag icke nu vill ingå på, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 2—4.

Vad utskottet i dessa punkter föreslagit bifölls av kammaren.

§ 10.

Härefter förekom till behandling bevillningsutskottets betänkande, nr 58, angående vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften.

Om ändring i förordningen ang. stämpelavgiften.

Punkterna 1 och 2 föredrogos. Ordet begärdes därvid av

Herr **Palmstierna**, som anförde: Jag vill endast för kammaren tillkännagiva, att min reservation i fråga om viss del av motiveringen avser första stycket å sid. 22, där det förekommer ett resonemang angående stämpelskatterna såsom utgörande en viss

Om ändring i form av indirekt beskattning. Det är denna del av motiveringen, förordningen jag velat taga bort.

ang. stämpel-
avgiften.

(Forts.)

Vidare yttrades ej. Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 3—5.

Utskottets i nämnda punkter gjorda framställningar blevo av kammaren bifallna.

§ 11.

Vidare förelåg till avgörande bankoutskottets utlåtande, nr 53, i anledning av vissa framställningar rörande pensioner och understöd å allmänna indragningsstaten.

Ang. understöd
åt avlidne
maskinisten

Punkten 1, angående understöd åt avlidne maskinisten B. E. T. Svenssons minderåriga barn.

B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.

I anledning av Kungl. Maj:ts till riksdagen den 27 april 1917 avlåtna, till bankoutskottet hänvisade proposition, nr 317, angående understöd åt avlidne maskinisten B. E. T. Svenssons minderåriga barn ävensom en inom andra kammaren av herr *Vahlquist* i ämnet väckt motion, nr 464, hemställde utskottet, att riksdagen måtte medgiva, att vart och ett av avlidne maskinisten vid garnisonens i Boden vattenledningsverk B. E. T. Svenssons minderåriga barn Arnold Teodor, Greta Matilda, Tord Adolf och Stig Bror finge från allmänna indragningsstaten åtnjuta årligt understöd av etthundrafemtio kronor, att utgå från början av innevarande år till och med den månad, under vilken 18 års ålder uppnåddes.

Vid punkten voro emellertid fogade reservationer:

av herr *Vahlquist*, som i anslutning till sin ovanberörda motion föreslagit, att riksdagen måtte besluta, att maskinisten vid garnisonens i Boden vattenledningsverk B. E. T. Svenssons änka Ida Maria Svensson, född Flodin, samt makarnas minderåriga barn Arnold Teodor, Greta Matilda, Tord Adolf och Stig Bror finge från allmänna indragningsstaten åtnjuta understöd, änkan Svensson tre hundra kronor samt vart och ett av barnen ett hundra kronor, att från 1917 års början årligen utgå till änkan Svensson, så länge hon levde ogift, och till vart och ett av barnen till dess det uppnått 18 års ålder; samt

av herrar *Wickman*, *Kristensson*, *Berg* i Munkfors, *Molin*, *Sandler* och *Jonsson* i Gumboda, vilka instämt med herr *Vahlquist*.

Punkten föredrogs, varefter ordet begärdes av

Herr *Vahlquist*, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Av det föreliggande betänkandet framgår, att jag icke kunnat dela

utskottsmajoritetens mening i den föredragna punkten. Jag har nämligen hemställt, enligt vad den reservation, som är bifogad betänkandet, utvisar, att maskinisten vid garnisonens i Boden vattenledningsverk B. E. T. Svenssons änka Ida Maria Svensson, född Flodin, samt makarnas minderåriga barn Arnold Teodor, Greta Matilda, Tord Adolf och Stig Bror må från allmänna indragningsstaten åtnjuta understöd, änkan Svensson tre hundra kronor samt vart och ett av barnen ett hundra kronor att från 1917 års början arligen utgå till änkan Svensson, så länge hon lever ogift, och till vart och ett av barnen till dess det uppnått 18 års ålder.

Då förutsättning för att staten bör träda emellan med understöd varit för handen, har nämligen riksdagen i föregående liknande fall beviljat understöd såväl till änkan som till barnen, och detta synes mig vara det rätta. I föreliggande fall har däremot utskottet föreslagit riksdagen att gå en annan väg, nämligen att endast bevilja understöd åt barnen. Vad blir då följden av att understöd beviljas på dessa grunder? Jo, följden blir den, att när det yngsta av barnen uppnått 18 års ålder och änkan då blivit så gammal, att hennes arbetskraft börjar avta och förvärvsförmågan minskas, då står hon utblottad, utan ringaste ekonomiskt stöd på sin ålders dagar. Detta kan ju icke vara annat än bekymmersamt och svårt och ingalunda riktigt, och jag har icke kunnat fatta, varför utskottet i det föreliggande fallet skulle gå en annan väg än den riksdagen vanligen brukar gå.

Ser jag på själva det totalbelopp, som skulle utgå enligt utskottets förslag och enligt mitt, så är skillnaden icke stor utan tvärtom mycket ringa, men det är ifråga om fördelningen av beloppet, som vi skilja oss åt.

Av riksdagen har förut i år beviljats understöd i liknande fall. Vi ha sålunda, i anledning av bankoutskottets utlåtande nr 36 punkt 13, beviljat en änka Gustafsson ett understöd av 400 kronor samt 100 kronor för vart och ett av hennes fyra minderåriga barn. Likaså har riksdagen enligt punkt 17 i samma betänkande beviljat en änka Schenström 500 kronor samt 100 kronor till vart och ett av hennes fyra minderåriga barn. Sålunda se vi, att riksdagen i dessa fall tillämpat den fördelningsgrund, som jag i min reservation gjort mig till tolk för.

Däremot om man i riksdagens handlingar ser efter, hur det förhåller sig med de fall, då riksdagen lämnat understöd på sätt utskottet föreslår, skall var och en finna, att de fallen äro svåra att leta upp, ty det är i ytterst få fall, där så ägt rum. Jag ber emellertid få erinra om ett, som jag hittat på. Detta inträffade år 1915, då riksdagen beviljade 100 kronor till vardera av de fem barnen efter en förvaltare vid Alnarp, medan däremot änkan icke fick något understöd. Orsaken härtill var emellertid, att i boet fanns en behållning vid mannens död av mellan 23 och 24,000 kronor. Därför ansåg riksdagen, att änkan borde kunna reda sig på avkastningen av detta belopp, och beviljade endast understöd åt barnen. Man hade sålunda grundade skäl att *då* gå den väg, som utskottet före-

Ang. understöd
åt avlidne
maskinisten
B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.
(Forts.)

Ang. understöd
åt avlidne
maskinisten
B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.
(Forts.)

slår i nu föreliggande fall. Men beträffande änkan Svensson finns icke någon behållning i boet, utan änkan står ekonomiskt utblottad. Därför bör hon få understöd för sitt uppehälle och barnen för sitt, såvida man genom understöden vill vinna vad som ju är syftet, nämligen att bereda änkan och barnen verklig hjälp.

Jag sade nyss, att i ett liknande fall denna riksdag beviljat understöd åt en änka Schenström och hennes minderåriga barn. I detta fall fanns vid mannens död en behållning i boet av mellan 22 och 23,000 kronor, och man kan därför säga, att det var mycket generöst av riksdagen att bevilja understöd till såväl änkan som barnen och icke gå samma väg, som då det gällde förvaltaren vid Alnarp efterlevande. Här har sålunda riksdagen givit understöd åt både änkan och barnen, oaktat förhållandena icke kunna anses särskilt ömmande, då mannen dog. Jag ber att få erinra om några rader, vilka angivas som motiv för den motionsvis gjorda framställningen rörande understöd till änkan Schenström och hennes barn, vid innevarande riksdag. Motionärerna säga: »Såsom ovan nämnts är avkastningen å behållningen efter den avlidne ej på långt när tillräcklig för familjens underhåll och barnens uppfostran, och skulle denna brist utfyllas med en del av nu befintliga tillgångar, så skulle hela kapitalet vara förbrukat inom några få år och skulle, när det yngsta barnets uppfostran avslutats, så litet av kapitalet återstå, att modern ej ens nödortföttigt skulle kunna draga sig fram därpå.»

Detta yttra motionärerna som ett motiv, varför riksdagen borde bevilja understöd till såväl änkan som barnen, och det torde väl böra med all rätt kunna sägas vara ännu större skäl att tillämpa ett sådant förfaringssätt i det nu föreliggande fallet än beträffande änkan Schenström.

Det har till och med gjorts invändning mot att lämna understöd i någon form i föreliggande fall, och detta har stötts därpå, att mannen Svensson skulle ha varit så kort tid i tjänst. Det är sant, att han ej fullt fem år varit i statens tjänst såsom maskinist i Boden. Men hur var förhållandet, då det gällde förvaltaren vid Alnarp? Jo, förvaltaren vid Alnarp hade varit i tjänst icke fullt sex år. Det är således icke större skillnad mellan de två fallen med avseende å tjänstetiden än omkring ett år, och sålunda är förhållandena i båda dessa fall tämligen lika. Således kan någon invändning mot att lämna understöd icke gärna på denna grund med fog göras. Förvaltaren hade skött sig synnerligen utmärkt i tjänsten, och i detta avseende står om mannen Svensson i bankoutskottets utlåtande på sid. 1, nederst, att Svensson »under sin anställning ådagalagt en synnerlig plikttröhet och en alldeles särskild omsorg i fråga om vattenledningsverkets drift och vård, varigenom han i hög grad bidragit till, att drift- och underhållskostnaderna för nämnda verk vore i förhållande till dess storlek mycket låga.» Det är ganska vackra vitsord han fått, fastän han ej mer än knappt fem år varit i tjänst. Och att ankans ställning är bedrövlig, synes också av samma yttrande på sid. 2, där det står, »att änkan, som

efter makens död flyttat till Göteborg, där, sökande att hjälpa sig själv, levde i brydsamma ekonomiska omständigheter och icke kunde ägna barnen den vård och omsorg, varav de för sin uppfostran vore i behov». Därav framgår, att ställningen är synnerligen bekymmersam, och jag hoppas och tror, att denna kammare skall vilja gå till mötes min framställning i reservationen.

*Ang. understöd
åt avlidne
maskinisten
B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.
(Forts.)*

Jag vill meddela kammaren — det kan ej vara någon indiskretion — att frågan inom utskottet avgjordes genom den avlagda sedeln. Vi voro åtta mot åtta i utskottet, men Fortuna var den gången icke bevågen dem, som ville änkans bästa. Därför kom jag och med mig sju utskottsledamöter i minoritet.

Jag skall ej upptaga kammarens tid längre. Jag hoppas, att kammaren behjärtar den framställning, som jag framlagt i reservationen, och då kammaren, som jag vet, alltid visat sig vilja värna om änkor och faderlösa, vågar jag, i förhoppning om att så även nu skall ske, hemställa om bifall till min reservation.

Herr *Kristensson* instämde häruti.

Vidare anförde

Herr *Carlson* i Herrljunga: Herr talman! Jag har i utskottet ej kunnat vara med på reservanternas förslag i frågan, utan jag har ansett, att utskottets ståndpunkt är den mest hållbara.

Förhållandet är, att maskinisten vid garnisonens i Boden vattenledningsverk *Svensson* icke varit anställd i statens tjänst mer än omkring 4 1/2 år, som också statskontoret påpekat. Med anledning därav hade han ju icke någon som helst rätt till pension och ej heller hans efterlevande. Änkan med sina fyra barn har flyttat från Boden till Göteborg i hopp att där kunna slå sig fram, och det framgår ej av handlingarna, huru detta lyckats för änkan, i vidare mån, än att det angives, att hon haft någon svårighet att kunna försörja sina barn. Vi få lägga märke till, att änkan icke är äldre än omkring 30 år. Hon borde vid denna ålder ha ganska stor möjlighet att kunna reda sig utan extra hjälp från staten.

Det har nu gjorts framställning om, att hon skulle få bidrag för att kunna uppfostra sina barn på ett bra sätt. Då har kommandanten i Boden föreslagit 100 kronor till varje barn, under det att arméförvaltningens fortifikationsdepartement ansett, att det vore lämpligare att låta barnen få 150 kronor vardera, till dess de uppnått 18 års ålder. Nu har motionären — den föregående ärade talaren herr *Vahlquist* — liksom övriga reservanter, intagit en annan ståndpunkt, nämligen den, att man borde låta änkan få en mindre pension och så avrunda pensionsbeloppet till barnen ned till 100 kronor.

Om riksdagen ginge med på utskottets förslag, skulle det bli 600 kronor, som skulle tillfalla barnen. Enligt reservanternas förslag skulle änkan få 300 kronor och barnen 400 kronor. Följaktligen blir det enligt reservanternas förslag 100 kronor mera. Men då har den frågan uppställt sig för oss, huru det skulle bli för barnen, om änkan gifter om sig, vilket är troligt, fastän det ej är absolut säkert. Då

Ang. understöd
 åt avlidne
 maskinisten
 B. E. T. Svens-
 sons minder-
 åriga barn.
 (Forts.)

kan man nästan vara säker om, att barnen få flytta från hemmet. Man har större garantier för, att barnen få god uppfostran, om de få 150 kronor vartdera, än om de ej få mer än 100 kronor vartdera i årligt understöd. Det är således barnens intresse, vi ha sökt på bästa sätt bevaka, och det är deras intresse, för vilket jag nu skulle vilja göra mig till målsman här. Jag känner intet vidare medlidande med änkan, ty jag tror, att hon är frisk och duktig, och hon slår sig nog fram. Men det är barnens fostran vi skola vara rädda om, och jag anser, att den blir bäst tillgodosedd därigenom, att man följer utskottets förslag, till vilket jag, herr talman, alltså yrkar bifall.

Herr Berg i Munkfors: Herr talman! Jag vill endast ytterligare understryka, vad doktor Vahlquist anförde i sitt yttrande här för bifall till reservationen.

Nu har visserligen den siste ärade talaren sagt, att man i detta fall skulle taga hänsyn till barnens intresse och därför bevilja ett högre belopp till dem och ej ha någon ömmande omtanke om änkan, alldenstund hon möjligen skulle på något sätt kunna slå sig fram vid den relativt unga ålder, hon innehar. Men jag undrar, om herr Carlson, i fall han närmare tänker på saken, ej måste medgiva, att en människa, som sitter med fyra barn, ej har så lätt att slå sig fram utan måste ligga i ganska duktigt för att kunna reda sig. Jag tycker för övrigt, att det är mycket mera lämpligt att anslå ett visst belopp till änkan, såsom vi gjort vid föregående tillfällen, för att hon skall ha något att reda sig med. Och dessutom är det givet, att så länge hon lever ogift, kommer även detta belopp barnen till godo. Dessutom är det den skillnaden mellan reservanternas och utskottets förslag, att det blir 100 kronor mera enligt det förra, och vad 100 kronor mera betyder i dessa bistra tider för en änka med fyra barn, det borde vem som helst kunna förstå.

Jag ber att med det anförda få yrka bifall till reservationen.

Herr Lindvall: Herr talman, mina herrar! Att tala för och yrka bifall till utskottets förslag hava kanske sig icke så lätt gent emot den åktade reservanten, men vill dock hoppas att kammaren följer utskottets hemställan.

Vad gäller då frågan? Jo, att en maskinist Svensson efter 4¹/₂ års tjänstgöring vid Bodens garnisons vattenledningsverk avlider och lämnar änka med fyra barn efter sig i ganska små omständigheter. Detta har generalöjtnanten Tingsten och översten Erikson i Boden insett, och de ha då framställt ett projekt, att dessa barn skulle erhålla något understöd, och de hade tänkt sig ett belopp av 100 kronor årligen för varje barn, tillsammans 400 kronor. Då arméförvaltningen sedermera behandlade denna fråga, föreslogs ett till 150 kronor förhöjt belopp per år för varje barn. Statskontoret, som ansåg, att det av arméförvaltningen föreslagna bidraget 150 kronor vore väl högt tilltaget, har stannat vid 100 kronor för varje barn. Departementschefen, som — i likhet med vad arméförvaltningens fortifikationsdepartement anfört — anser att någon pension av stats-

medel icke kan beredas änkan — hemställer likväl om ett årligt understöd av 100 kronor, eller tillsammans 400 kronor, till dessa barn.

När utskottet behandlade denna fråga, stannade utskottet vid det högsta belopp, som föreslagits, nämligen det av arméförvaltningen föreslagna beloppet av 150 kronor. Nu har den ärade motionären hemställt om en årlig pension av 300 kronor åt änkan, som för närvarande är 31 år gammal, samt endast 100 kronor till vart och ett av barnen. Detta skulle sammanlagt göra 700 kronor, under det att utskottets förslag skulle medföra ett årligt understöd av 600 kronor. Men om änkan skulle inträda i äktenskap, så skulle hon förlora de 300 kronorna och endast hava att tillgå de 400 kronorna för barnens räkning.

Jag ber, herr talman, då alla skäl tala för utskottets förslag, att få yrka bifall till detsamma.

Herr Vahlquist: Herr talman! Det har framhållits av de två sista talarna, att generallöjtnant Tingsten skulle ha förordat det förslag rörande understöd i detta fall, som de gjort sig till tolk för. Så är ingalunda förhållandet. General Tingsten har icke fixerat något belopp alls, utan general Tingsten har gått in och begärt, att understöd måtte lämnas änkan och barnen. Det är allt vad han gjort, ingenting vidare. Det är arméförvaltningens fortifikationsdepartement, som har kommit fram med förslag om understöd till endast barnen, icke general Tingsten. Det är således en fel uppfattning.

Så säger herr Carlson i Herrljunga, att det väl bör vara ganska lätt för en människa i den ålder, vari änkan Svensson befinner sig, att genom arbete uppehålla sig och barnen eller åtminstone sig själv. Ja, men jag undrar, hur mycket hon kan bli i tillfälle att förskaffa sig för kommande år. Hon blir ju äldre för vart år som går, och jag sade förut, att då också arbetskrafterna och därmed även förvärvsförmågan minskas. Hon kommer att närma sig 50-årsåldern, då understödet till det sista barnet kommer att tagas ifrån henne, och då står hon där utan varje ekonomiskt stöd. Man kan väl icke gärna tänka sig, att hon genom sitt arbete skall kunna lägga ihop något för ålderns dagar. Det yngsta barnet är nu 2 år och de andra äro icke heller vidare gamla. Jag är av den uppfattningen, att en mor med så många små barn bör vara fullt upptagen med att sköta om dessa, om vården skall bliva ordentlig, och alla veta vi, huru viktigt det är, att vårdsvården blir den bästa möjliga.

Vidare sade herr Carlson, att hon kan gifta om sig. Ja, detta var väl icke menat såsom något fullt allvarligt skäl, ty det skälet kan ju framkomma vid varje änkepension, som vi bevilja. För övrigt har detta ju också förutsetts, och därför dras understödet åt änkan in, om hon gifter om sig, under det att barnen få behålla sin del.

Jag förstår vidare icke, varför kammaren skulle slå in på en ny väg, genom att här höja barnunderstödet till 150 kronor. Det är mycket sällan, vi gett så mycket. Detta har skett endast i synnerligen ömmande fall, då t. ex. barn blivit föräldralösa på grund av olyckshändelse, då det beviljats 150 kronor eller kanske till och med

*Ang. understöd
åt aulidne
maskinisten
B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.
(Forts.)*

Ang. understöd
åt avlidne
maskinisten
B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.
(Forts.)

något högre belopp, men i regel har riksdagen icke brukat giva mer än 100 kronor till varje barn, och jag anser, att det är lämpligt att behålla det beloppet.

Det framhölls också av den talare, jag nyss nämnde, att denna änka icke skulle ha rätt till pension. Nej, det är mycket riktigt, ty hade så varit fallet, så hade vi icke behövt komma med förslag här-om i detta betänkande och icke heller med reservationen. Hade hon haft rätt till pension, så hade hon ju fått den utan särskild fram-ställning. Men det är just i sådana fall, där någon rätt till pension icke finnes, som riksdagen understundom måste träda emellan för att hjälpa.

För min del finner jag verkligen, att reservationen överensstäm-mer med vad riksdagen brukar göra i liknande fall, och därför ber jag, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Söderberg: Herr talman! Jag begärde ordet, då herr Vahlquist liksom förmenade, att utskottet varit inne på en ny väg, då utskottet föreslagit ett något högre belopp än det vanliga för des-sa barn men däremot icke kunnat gå med på någon pension åt änkan. Jag vill inlägga min gensaga mot detta yttrande och påstå, att tvärt-om den väg, som reservanterna äro inne på, är en absolut ny väg. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement säger också i sitt den 8 mars 1917 avgivna yttrande, att om man skulle bevilja pension åt denna änka, så skulle man slå in på en alldeles ny väg, och därför anser sig departementet icke kunna förorda detta, då mannen har va-rit i tjänst allenast $4\frac{1}{2}$ år och änkan för närvarande är omkring 31 år gammal. Däremot anser fortifikationsdepartementet, att man borde ge henne något till barnens uppfostran samt att ett belopp av 150 kronor årligen till vart och ett av barnen skulle vara skäligt. Statskontoret, som sedermera haft att yttra sig i denna fråga, har anslutit sig till fortifikationsdepartementets uppfattning angående änkan men angående barnen förordat, att åt vart och ett av dem skulle lämnas ett årligt understöd av 100 kronor. Departements-chefen har framlagt sin proposition till riksdagen på grundvalen av detta med förordnande av ett belopp av 100 kronor för vart och ett av barnen. Nu komma herr Vahlquist och de andra reservanterna och anse, att också änkan bör ha någon pension. Men detta är enligt mitt förmenande att slå in på en ny väg. Jag vill också säga, att utskottet helt och hållet fritar sig, det vågar jag påstå, från den an-märkningen, att vi inom majoriteten icke skulle ha haft den ömman-de känsla för denna änka och dessa barn, som deras situation kräver. Jag ber att få betona, vad redan förut anförts, att ett belopp av 150 kronor till vart och ett av barnen gör ändå 600 kronor, och det är ju icke så litet. Och detta belopp får denna familj behålla, även om änkan skulle träda i nytt äktenskap, under det att hon, om re-servationen skulle bifallas, enligt alla gällande författningar, skulle förlora sin egen pension, därest hon skulle träda i nytt äktenskap.

Jag anser, herr talman, att fullgoda skäl finnas för utskottets förslag, och jag ber att få yrka bifall till detsamma.

Herr Kristensson: Herr talman, mina herrar! Bara ett par ord. Jag bestrider den föregående talarens anspelning, att reservanterna här skulle vara inne på en ny väg. Det är tvärtom så, att alla myndigheter, Kungl. Maj:t och utskottsmajoriteten äro inkonsekventa och gå ifrån vad vi äro vana vid att besluta i dessa frågor, nämligen att anslå belopp dels till änkan och dels till barnen. Om herrarna läsa igenom alla våra författningar ifråga om änkepensioner och änke- och pupillkassor, skola herrarna finna, att lagstiftningen är lagd på den linjen, att änkan får ett visst belopp och barnen ett visst belopp. Då jag för min del icke kan begripa, varför man skall gå ifrån den principen, då det gäller denna maskinstänka och icke följa samma princip som tillämpas beträffande tjänstemannaänkor, kan jag icke annat än be att få vidhålla det yrkande, som här är framställt om bifall till reservationen.

Ang. understöd
åt avlidne
maskinisten
B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.
(Forts.)

Herr Carlsson i Herrljunga: Herr talman! Jag vill bara erinra därom, att ingen av de myndigheter, som haft med denna sak att göra, föreslagit någon pension för änkan, varken Kungl. Maj:t eller de övriga. Det är motionären och de övriga reservanterna, som framkommit med detta förslag. Nu säger motionären, herr Vahlquist, att det alltid varit praxis att också giva änkorna något. Men vi skola väl icke alltid vara bundna av gammal praxis. Vi kunna väl någon gång avvika från en gammal praxis, då skäl därtill föreligga. Vidare säger herr Vahlquist, att änkan blir äldre med varje år som går. Ja, vem gör icke det? Det göra alla människor. Förresten vill jag säga, att legio av änkor i vårt land leva under betydligt besvärligare förhållanden än denna änka utan att få vare sig pension eller statshjälp.

Jag anser forfarande, att vi göra klokast, om vi gå på utskottets förslag, detta särskilt med hänsyn till barnens uppfostran. Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Vahlquist: Bara ett par ord. Jag vädjar till den siste talaren, om det kan vara riktigt att, då det gäller denna änka, handla som utskottet föreslagit, då, som jag läste upp här, riksdagen förut i år har till en änka med fyra barn, vilkens ekonomiska ställning var sådan, att boet upptog omkring 23,000 kronors behållning, givit 500 kronor till änkan och 100 kronor till varje barn. Det hade väl varit rimligt, att herr Carlsson i Herrljunga den gången åtminstone förfäktat den åsikten, att änkan icke skulle haft någon pension, endast barnen. Det hade då ej varit så mycket att erinra mot understöd endast till barnen, alldenstund änkan själv hade någon förmögenhet. I föreliggande fall finnes icke någon sådan. Jag anser det vara hårdhjärtat att icke här vilja giva änkan någonting.

Med herr Vahlquist förenade sig herr Winberg.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr tal-
mannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels

Ang. understöd
åt avlidne
maskinisten
B. E. T. Svens-
sons minder-
åriga barn.
(Forts.)

ock på avslag därå samt bifall i stället till den av herr Vahlquist av-
givna, vid punkten fogade reservationen; och fann herr talmannen
den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då
votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen
en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med avslag å bankoutskottets hem-
ställan i punkten 1 av utskottets förevarande utlåtande nr 53, bifaller
den av herr Vahlquist avgivna vid punkten fogade reservationen,
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hem-
ställan.

Voteringen utvisade 134 ja mot 56 nej, vadan kammaren, med
avslag å utskottets hemställan, bifallit den av herr Vahlquist av-
givna, vid punkten fogade reservationen.

Punkterna 2—4.

Vad utskottet i dessa punkter föreslagit bifölls av kammaren.

Ang. under-
stöd åt foder-
marsken
H. F. E.
Ingvarssons
änka och
minderåriga
barn.

Punkten 5, angående understöd åt fodermarsken H. F. E. Ing-
varssons änka och minderåriga barn.

Uti förevarande punkt hemställde utskottet att riksdagen, i an-
ledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 321, angående understöd åt
fodermarsken H. F. E. Ingvarssons änka och minderåriga barn samt
en inom andra kammaren av herr *Vahlquist* i ämnet väckt motion,
nr 467, måtte medgiva, att fodermarsken H. F. E. Ingvarssons änka
Maria Ingvarsson, född Olsson, och makarnas tre minderåriga barn
finge från och med den 1 februari 1917 å allmänna indragningssta-
ten åtnjuta årliga understöd, änkan så länge hon förbleve i sitt nu-
varande änkestånd med tvåhundra kronor om året samt vart och ett
av barnen intill uppnådd ålder av 21 år med trettio kronor årligen.

Reservationer hade likväl avgivits:

av herr *Vahlquist*, som i överensstämmelse med vad han före-
slagit i sin i ämnet väckta motion hemställt, att riksdagen måtte be-
sluta, att fodermarsken H. F. E. Ingvarssons änka Maria Ingvar-
son, född Olsson, och makarnas tre minderåriga barn finge från och
med den 1 februari 1917 å allmänna indragningsstaten åtnjuta årliga
understöd, änkan så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd
med 300 kronor om året samt vart och ett av barnen intill uppnådd
ålder av 18 år med 100 kronor årligen; samt

av herrar *Wickman, Kristensson, Berg* i Munkfors, *Molin, Carlsson* i Herrljunga, *Sandler* och *Jonsson* i Gumboda, vilka instämt med herr *Vahlquist*.

Ang. understöd åt fodermarsken
H. F. E.
Ingvarssons änka och minderåriga barn.

(Forts.)

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr *Vahlquist*: Herr talman, mina herrar! Även vid denna punkt har jag ansett mig böra foga en reservation, och jag är ju icke ensam om den. Jag anser, att det belopp som Kungl. Maj:t och utskottet här föreslagit är för knappt tillmätt. Utskottet har visserligen höjt med 50 kronor för änkan, så att hon skulle få ett understöd på 200 kronor, och för vart och ett av barnen har utskottet höjt från 25 till 30 kronor, allt för år. I alla fall blir det ju ett mycket blygsamt belopp. Men så har utskottsmajoriteten dessutom kommit till den uppfattningen, att understödet för barnen borde utgå intill uppnådda 21 år. Det är en ny grund för understöds utdelande. Vi hava åtminstone så vitt jag vet, hittills icke lämnat understöd längre än till 18 års ålder. Det har varit vanligt att anse den åldern lämplig, och det synes mig vara riktigt att bestämma denna ålder även i föreliggande fall. Emellertid har jag, som jag från början sade, ansett, att beloppet 200 kronor för änkan är för knappt och jag har därför i reservationen yrkat, att beloppet måtte sättas till 300 kronor. Likaledes har jag ansett, att understöd till barnen 30 kronor för vart och ett, är för lågt, och jag har därför, liksom i det fall vi nyss voterade om, yrkat att beloppet även här måtte sättas till 100 kronor. Dessutom anser jag för min del, att barnen böra uppbära dessa 100 kronor till fyllda 18 år och icke till fyllda 21 år, som utskottet föreslagit. Förhållandena i det föreliggande fallet äro lika ömmande som i det nyss debatterade. Jag ber därför, herr talman, att med hänvisning till vad jag då yttrade få yrka bifall till min reservation.

Herr *Lindvall*: Herr talman! Vid behandlingen av pensionsfrågan för fodermarsken *Ingvarssons* änka och barn har arméförvaltningens intendentsdepartement ansett, att pensionsbeloppet icke kunde sättas så högt som det som uppbäres av änka och barn efter sergeant, nämligen 200 kronor för änkan samt 30 kronor för varje barn intill uppnådd ålder av 21 år, utan att, då fodermarskarne hava en tjänsteställning mellan serjeanter och furirer, understödet borde sättas till något lägre belopp, nämligen 150 kronor för änkan och 25 kronor om året för vart och ett av barnen intill uppnådd ålder av 18 år. Statskontoret och departementschefen hava delat intendentsdepartementets uttalade mening och föreslagit beviljandet av detta understöd. Utskottet har emellertid med hänsyn till i detta fall föreliggande ömmande omständigheter funnit understödet böra bestämmas till 200 kronor för änkan och 30 kronor om året för varje barn intill uppnådda 21 år.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Ang. understöd åt fodermarsken H. F. E. Ingvarssons änka och minderåriga barn.

(Forts.)

Herr Söderberg: Herr talman, mina herrar! Det är ju fåfängt att opponera sig mot reservanterna i utskottet, när det gäller att höja dessa pensionsbelopp. Men jag kan ändå icke underlåta att gentemot den förste ärade talaren säga, att det synes mig som om man vore inne på en synnerligen betänklig väg, om man, som här föreslås, höjer pensionen både för änka och barn med så ansevliga belopp, varigenom en sådan arbetare, en fodermarsk, i detta avseende skulle komma i en avsevärt förmånligare ställning än en underofficer. Arméförvaltningens intendentsdepartement har i sin skrivelse anfört, att det funnit det vara med rättvisa och billighet förenat, att något understöd från statens sida i form av pension bereddessa denna änka och barnen. I fråga om storleken av sådant understöd anförde departementet, att då fodermarskarna vid arméns remontdepåer hade en tjänsteställning mellan sergeanter och furirer, det syntes departementet skäligt, att dylik pension bestämdes till ett något lägre belopp, än det som författningssenkigt utginge till änka och barn efter sergent av andra klassen. Då änka efter sådan underofficer vore tillförsäkrad en årlig pension av 200 kronor samt därjämte, om hon hade barn, ägde uppbära ett pupilltilllägg av 30 kronor om året för varje barn till och med kalenderåret, under vilket det uppnådde 21 års ålder, ansåge departementet sig böra hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Ingvarssons änka Maria Ingvarsson, född Olsson, finge från och med den 1 februari 1917 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 150 kronor samt därutöver 25 kronor om året för vart och ett av sina barn, intill dess detsamma uppnådde en ålder av 18 år.

Nu ha reservanterna förordat en helt annan väg. Utskottet har tillmötesgått motionen i så måtto, att den höjt pensionen för änkan med 50 kronor till 200 kronor och då även för barnen från 25 kronor till 30 kronor årligen, och längre ansåg sig utskottsmajoriteten icke kunna gå.

Nu vill man gå så långt, som reservanterna här önska, att änkan skulle få 300 kronor och barnen, tills de uppnått 18 års ålder, 100 kronor om året. Vad skulle följden bli av detta? Jo, följden kan väl icke bli annat än den, att man också sedan måste ge detsamma åt hela denna kår av underofficerare, som befinna sig i samma ställning, och att man alltså måste höja beloppet från 25—30 kronor till 100 kronor för barnen. Jag har intet emot detta, om herrarna äro färdiga att taga denna konsekvens utav ett sådant beslut. Men jag är för min del inte beredd att göra detta, förrän utredning föreligger om beloppet, så att man med öppna ögon kan gå till fattandet av sådana beslut, som denna konsekvens kommer att leda till.

Det är på dessa skäl, herr talman, som jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Kristensson: Herr talman! Jag vill erinra om att denna kammare redan förut i liknande fall beviljat en pension åt

änka av 300 kronor och åt barn av 100 kronor. Jag kan därför icke förstå, att man i detta fall vill sätta ned beloppet till 200 kronor åt änkan och 30 kronor åt barn. Det enda skäl, som kan anföras härför, är, att en myndighet har hittat på att sätta dessa fodermarskar i någon slags mellanställning mellan furir och sergeant. En fodermarsk är väl en fodermarsk, vare sig han tjänstgör under något försvarsdepartement eller han hänföres till någon kår utanför detta. I senare fallet beviljas en pension till samma belopp, som här blivit ifrågasatt.

Ang. understöd åt fodermarsken H. F. E. Ingvarssons änka och minderåriga barn.
(Forts.)

Då jag icke kan finna någon som helst inkonsekvens i att gå motionärens väg, utan tvärtom finner, att detta skulle överensstämma med vad riksdagen förut beslutat i sådana fall, så ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Herr Vahlquist: Herr talman! Jag skall endast tillåta mig yttra ett par ord.

Det har från ett par talare framhållits, att denna fodermarsks tjänsteställning skulle utgöra ett hinder för att kammaren bifaller reservationen. Det är dock ganska egendomligt, då vi bevilja understöd åt änkor och barn efter avlidna fäder, som — jag höll på att säga — icke haft någon tjänsteställning alls, åtminstone i den bemärkelse, som man här avser. Då har man åt änkor och barn efter sådana personer, som icke haft annan ställning än vanliga arbetares, ansett sig kunna bevilja 300 kronor åt änka och för barnen 100 kronor vardera. Så snart man emellertid här kommit att tänka på, att denna man har en tjänsteställning, som möjligen ligger emellan underofficers och furirs, ja, då är man strax färdig med att förklara, att änkan icke skall ha ett belopp svarande mot vad en arbetaränka plägar få. En sådan uppfattning finner jag orimlig.

I sammanhang härmed vill jag erinra om att riksdagen förra året skrev till Kungl. Maj:t och begärde utredning, huruvida icke en del nu utgående låga änkepensioner kunde anses behöva höjas. Detta skrev riksdagen som sagt förra året, och jag hoppas därför, att riksdagen nu skall anse att de för änkan och barnen av mig begärda beloppen skola anses skäligen, om verklig hjälp skall kunna beredas under bekymmersamma tider.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Söderberg: Ja, herr talman, är det så, som de båda sista talarna säga, att man allenast skall se på behovsprincipen, utan att se på, var pengarna tagas, och utan avseende å de konsekvenser, vartill ett beslut kommer att leda, ja, då vill jag också vara med, och det skulle då vara en ganska angenäm sak att få biträda alla sådana här framställningar. Men när man måste se på frågan ur andra synpunkter också, som inverka på den, då kan man icke annat än betrakta även dessa frågor med andra ögon och med det sunda omdöme, som man har rätt att fordra av oss i alla frågor.

Nu säger herr Vahlquist, att man skall icke jämföra sådana här

Ang. under-
stöd åt foder-
marsken
H. F. E.
Ingvarssons
änka och
minderåriga
barn.
(Forts.)

fodermarskar med fast anställda underofficerare och sådana personer. Nej, man borde inte göra det, därför att dessa underofficerare — det känner herr Vahlquist lika bra som jag — ha sin pensionsfråga ordnad; de få själva bidraga till sin pensionering, medan den person, som det här är fråga om, icke innehar fast anställning och således icke det ringaste haft att bidraga till sin pension och de sinas understöd, i händelse han skulle falla ifrån. Jag tycker därför, att det är ganska betänkligt att redan nu, innan denna utredning föreligger, som riksdagen i fjol begärt, ställa en sådan person i en mycket bättre ställning än personer, som under hela sin tjänstetid bidragit till sin pensionering och till änkeunderstöd.

Då jag således icke kan finna, att reservanterna framkommit med hållbara skäl, ber jag, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag därå och bifall i stället till den av herr Vahlquist avgivna, vid punkten fogade reservationen; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i sistnämnda proposition.

Punkterna 6 och 7.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Ang. pensioner
till vissa vid
statens järn-
vägsbyggnader
anställda
personer.

Punkten 8, angående pensioner till vissa vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda förmän och arbetare.

I en till riksdagen den 30 april 1917 avlåten proposition, nr 338, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

dels att en var av nedannämnda vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda personer, nämligen förmännen Jonas Gustaf Jernberg, Otto Wilhelm Johansson Husberg, Johan Alfred Johansson och Olof Olsson, stenarbetarna Karl Samuel Forsgren, Johan Johansson Linder och Sven Magnus Andersson samt arbetarna August Magnusson Hedelin, Per Johan Lundbäck, Johan Fredrik Melin, Jakob Bengtsson Lund, Jan Jansson, Alfred Gotthard Andersson, Karl August Bergdahl, Carl Magnus Johansson Löndahl, Karl August Lagerström, Frans August Johansson och Anders Petter Andersson finge från och med månaden näst efter den, varunder han entledigats eller bleve entledigad från sin befattning vid statens järnvägar — dock icke i något fall för tid före den 1 januari 1917 — under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, under villkor emellertid att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett för en var beräknat årligt medelinkomstbelopp av respektive 1,200 kronor för förmän och yrkesarbetare samt 1,000 kronor för vanlig arbetare eller därutöver, pen-

sionen skulle, så länge sistnämnda anställning varade, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skulle minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppginge till högre belopp än nämnda medelinkomst;

Ang. pensioner till vissa vid statens järnvägsbyggnader anställda personer.

(Forts.)

dels att den järnvägsarbetaren Oskar Alsterlén eller Alsterlind av 1894 års riksdag å allmänna indragningsstaten beviljade pension av 160 kronor finge höjas till 300 kronor, att utgå under hans återstående livstid från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle entledigande från nu innehavande anställning vid statens järnvägsbyggnader, dock med villkor att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till 1,200 kronor eller därutöver för år räknat, pensionen skulle, så länge anställningen varade, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skulle minskas, så att densamma jämte avlöning icke uppginge till mer än sistnämnda belopp;

dels ock att stenarbetaren vid statens järnvägsbyggnader Karl Fredrik Andersson, vilken enligt beslut av 1916 års riksdag under visst villkor ägde att från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, finge åtnjuta ifrågavarande pension under följande ändrade villkor, nämligen att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till 1,200 kronor eller därutöver för år räknat, pensionen skulle, så länge sistnämnda anställning varade, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skulle minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppginge till mer än sistnämnda belopp.

I samband härmed hade utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Edbom* jämte fyra andra av kammarens ledamöter väckt motion, nr 479, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de i Kungl. Maj:ts förevarande proposition föreslagna nya eller förhöjda pensionerna till vissa vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda förmän och arbetare måtte utgå med 400 kronor och i övrigt enligt de uti propositionen angivna villkor.

Utskottet hemställde,

a) att en var av nedannämnda vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda personer, nämligen — — — lika med Kungl. Maj:t — — — nämnda medelinkomst;

b) att den järnvägsarbetaren — — — lika med Kungl. Maj:t — — — sistnämnda belopp;

c) att stenarbetaren — — — lika med Kungl. Maj:t — — — sistnämnda belopp; samt

d) att riksdagen, i anledning av herr *Edboms* m. fl. ovanberörda motion måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att

Ang pensioner
till vissa vid
statens järn-
vägsbyggnader
anställda
personer.
(Forts.)

Kungl. Maj:t ville låta genom järnvägsstyrelsen utreda, i vad mån en höjning av pensioner åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader lämpligen kunde äga rum, med beaktande därvid, att beloppen bleve utmätta med hänsyn till vederbörandes större eller mindre antal levnads- och tjänstår, samt därefter till riksdagen inkomma med det förslag, som härav föranleddes.

Vid punkten hade reservation likväl avgivits av herrar *Wickman, Kristensson, Berg* i Munkfors, *Edbom* och *Bäcklund*.

Efter föredragning av *mom. a) och b)* yttrade:

Herr *Edbom*: Herr talman, mina herrar! Som herrarna se av betänkandet, så är vid denna punkt fogad en reservation, dock utan angivet syfte. Bakgrunden till denna reservation är en motion, som jag och fyra andra av denna kammars ledamöter avgivit, och däri vi hemställa, att de föreslagna pensionerna under denna punkt måtte höjas från 300 kronor till 400 kronor.

Som herrarna känna, har sedan någon tid tillbaka det varit vanligt, att, när arbetare och förmän i statens tjänst uppnått en ålder av 55 år och en tjänstetid av 24 år, så ha de beviljats en pension av statsmedel. Sedan 1908 har enligt praxis pensionsbeloppet uppgått till en summa av 300 kronor. Den, som något känner, och beaktar tidsförhållandena, måste dock förstå, att det som 1908 var någorlunda tillräckligt att livnära sig på, för närvarande är alldeles otillräckligt. Uti statsverkspropositionen i år hemställde Kungl. Maj:t under tionde huvudtiteln om en pension åt förre fästningsbyggaren Ring å ett belopp av 300 kronor. Vid ifrågavarande punkt avlät vi också en motion, däri vi hemställde, att riksdagen skulle i princip fastslå, att dessa belopp, som utgå till dessa arbetare i statens tjänst, skulle höjas från 300 till 400 kronor. Utskottet tillstyrkte också sedermera denna motion, och även riksdagen beviljade det högre beloppet. Det har även vid ett par andra tillfällen under årets riksdag varit fallet, att motsvarande pensioner blivit höjda från 300 till 400 kronor. Man kan därför tryggt säga, att principen om förhöjningen redan är fastslagen. Jag förstår därför icke, varför man vill göra ett undantag just för dessa arbetare och förmän, som avses i den nyss föredragna punkten. Utskottet säger visserligen i sin motivering, att ett bifall till motionen skulle komma att medföra vittgående konsekvenser. Ja, jag kan för min del inte se några andra konsekvenser härav, än att de arbetare, som hädanefter skulle få pension i dylika fall, skulle få denna fastställd till 400 kronor i stället för 300 kronor, och den konsekvensen tycker jag, att vi alla kunde vara med om.

Nu har visserligen utskottet i sitt betänkande föreslagit, att en skrivelse skulle avlåtas med begäran om utredning angående villkoren för dessa pensioners fastställande till det högre beloppet. Det är visserligen gott och väl, att utskottet framkommit med detta förslag, men det hjälper ej dessa arbetare och förmän, varom nu är

fråga. I det föreliggande betänkandet har utskottet under en senare punkt föreslagit en pension av 1,200 kronor till en vice kommissionslantmätare, i fråga om vilken lantmäteristyrelsen i sitt avgifna yttrande dock anmärkt, att hans tjänstgöring icke kunde betecknas som oförvitlig. Ehuru jag nu icke velat rikta någon anmärkning mot utskottets beslut i denna punkt, så anser jag mig dock böra säga, att då utskottet kunnat gå med på denna pension, så förundrar det mig, att man icke också kunnat gå med på att föreslå denna höjning för ifrågavarande arbetare, som dock under en lång följd av år — ingen under 25 år och en ända till 48 år — tjänat oförvitligt i statens tjänst.

Ja, då jag är övertygad om att dessa arbetare ha utfört ett mycket gagnande arbete för det allmänna, så anser jag också, att det är statens skyldighet att se till, att icke deras ålderdom kommer att te sig alltför mörk, och jag får för den skull, herr talman, hemställa, att de föreslagna beloppen under mom. a) och b) måtte höjas från 300 kronor till 400 kronor.

I detta anförande instämde herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Olsson* i Rödningsberg, *Bäcklund* och *Berg* i Munkfors.

Herr *Lindvall*: Herr talman! Jag ber att få påpeka, att ifrågavarande personer aldrig erlagt ett enda öre till sin egen pensionering. Jag ber vidare att få erinra kammaren om att denna fråga är av en mycket stor principiell betydelse, och att man således bör noga överväga beloppets storlek, om det bör vara som fordom 200 eller 250 kronor, eller beloppet, som f. n. brukar vara fallet, skall vara 300 kronor eller det nu bör höjas till 400 kronor.

Skulle det över en kam höjas till 400 kronor, så bör det enligt mitt förmenande icke vara bankoutskottets eller dess reservanters sak att slå in på denna väg, utan denna fråga bör avgöras först efter en föregående utredning, så att riksdagen kan överblicka konsekvenserna av ett beslut i ena eller andra riktningen.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr *Kristensson*: Herr talman! Jag skall försöka att bli mycket kort. Det är så, att riksdagen i år har icke mindre än vid nio olika tillfällen beslutat att höja pensionsbelopp i liknande fall från 300 till 400 kronor. Detta har sin orsak i att då tionde huvudtiteln förelåg, så väcktes det en motion om att med hänsyn till penningvärdets fall och dyrtiden m. m. ta steget fullt ut och lämpligen höja beloppen av dessa låga pensioner från 300 kronor till 400 kronor.

Jag vill icke nu här, herr talman, då det är sent lidet, gå igenom alla fall, då utskottet och riksdagen — såvitt jag minnes har det icke ens förekommit någon gemensam votering om den saken, utan det har gått utan vidare — beslutat höja sådana pensionsbelopp till 400 kronor. Jag vill endast erinra om det motiv, som anförts av statskontoret och som åberopats av bankoutskottet

Ang. pensioner till vissa vid statens järnvägsbyggnader anställda personer.
(Forts.)

Ang. pensioner
till vissa vid
statens järn-
vägsbyggnader
anställda
personer.

(Forts.)

vid ett föregående liknande tillfälle, då utskottet där säger: »av utredningen i ärendet framgår, att statskontoret, under erinran, att ett belopp av 400 kronor numera ingalunda kunde betecknas såsom oskäligt högt, utan snarare måste anses icke utgöra mer än existensminimum . . . » o. s. v. Där se vi således den meningen uttryckt av statskontoret, att 400 kronor icke är för högt, utan snarare utgör existensminimum.

Nu har utskottet av någon oförklarlig anledning, som jag ej förstår, baxnat inför en princip, som utskottet sålunda vid nio—tio tillfällen förut varit med om, och stannat vid 300 kronor. Även här har det väckts motion i likhet med vid föregående tillfällen och därvid föreslagits en pension av 400 kronor. Nu stannar man emellertid här och säger, att det skulle medföra så oerhörda konsekvenser, och att man först måste ha en utredning, för att riksdagen skall våga taga ett sådant steg och besluta, att de järnvägsarbetare, som det här gäller, skola få sin pension höjd från 300 till 400 kronor. Jag kan för min del icke förstå, att det skall behövas någon så stor utredning för att besluta om att höja minimibeloppet här i likhet med vad man gjort, då det varit fråga om pension åt fortifikationsarbetare och stenhuggeriarbetare med flera, utan jag finner det vara ganska klart, att man här utan vidare skulle kunna besluta att stanna vid samma belopp av 400 kronor. Då man säger sig befara de vittgående konsekvenser, som ett sådant beslut skulle medföra, så vill jag verkligen säga, att jag i många år varit med om sådana här beslut och sålunda tror mig kunna veta, vilka konsekvenser här kunna uppstå. Det blir inga andra konsekvenser än att vi varje år komma att få emotse en proposition i dessa ärenden, liksom hittills varit fallet. Det gäller 18 personer om året, som järnvägsstyrelsen plockar ihop och begär pension åt hos Kungl. Maj:t och för vilkas räkning Kungl. Maj:t går till riksdagen. Det gäller nu en hundralapp till åt var och en av dessa 18 personer, således sammanlagt 1,800 kronor. Det är de stora konsekvenserna i detta fall. Här blir givetvis ingen retroaktiv verkan. Då riksdagen i år vid så många tillfällen verkligen visat sig behjärta de smås sak, så ber jag att få vädja till kammaren, att den i detta fall, i likhet med vad kammaren och riksdagen förut gjort i år, verkligen går med på vad herr Edbom här yrkade, nämligen, att siffran 300 i punkt a) måtte utbytas mot 400, och att även i punkt b) siffran 300 måtte utbytas mot 400, d. v. s. att de 18 eller 19 personer, som det här är fråga om, måtte få ytterligare 100 kronor var.

Däremot har jag ingenting emot, att riksdagen i punkt d) skriver till Kungl. Maj:t och begär en utredning, ty man kan tänka sig, att det för framtiden kunde befinnas lämpligt att ändra om pensionsgrunden. Som det nu är, brukar Kungl. Maj:t inkomma till riksdagen med begäran om pension för arbetare vid statens järnvägsbyggnader, som tjänstgjort under vissa år och uppnått 55 års ålder. Men det är icke ovanligt, utan tvärt om regel, att fastän riksdagen i vissa fall beviljat pension åt dessa järnvägsarbetare, så ha de likväl stått kvar i tjänsten 10 å 15 år efter pensionsåldern.

Nu förefaller det mig, att då de haft längre tids arbete i statens tjänst och uppnått högre ålder, så borde pensionsbeloppet bliva högre än vid tidigare ålder. Ur denna synpunkt sett har jag ingenting emot, att vi taga vad utskottet föreslagit i punkt d), men om vi göra det, kan detta icke på minsta sätt stå hindrande i vägen för att vi här i punkterna a) och b) höja siffran 300 till 400 för dessa arbetare, som, enligt vad det framgår av handlingarna, varit i statens tjänst en ända till 48 år, de flesta under 30 å 40 år och allesamman äro komna till hög ålder.

Jag ber därför, herr talman, att få instämma i det yrkande, som framställts av herr Edbom.

Herr Höglund i Strömstad instämde häruti.

Herr Jonsson i Gumboda: Herr talman! Ehuru jag inom utskottet alltid velat hålla med dem, som arbetat för höjning av de små understödsbeloppen, så har jag dock i denna fråga ställt mig på utskottets ståndpunkt. Jag har gjort det därför, att enligt min mening riksdagen hittills icke i princip uttalat sig på det sätt, som den föregående talaren framhöll. Bankoutskottet har haft till behandling flera sådana frågor som den nu föreliggande och i övervägande fall ha beloppen föreslagits till 300 kr. I början av denna riksdag förekommo ett litet antal dylika pensionsfrågor, vari utskottet frångick föregående princip, men i alla dessa fall förelågo särskilt ömmande omständigheter, som man fäste sig vid, sjukdom, fattigdom, många oförsörjda barn o. d., och just för dessa ömmande omständigheters skull föreslog bankoutskottet ett understöd av 400 kronor, vilket också av riksdagen beviljades. I de här föreliggande fallen, däremot, nämnes ingenting om ömmande omständigheter. Det är en hel grupp av förmän och arbetare, som begärt pension, och såväl statskontoret som järnvägsstyrelsen och Kungl. Maj:t äro eniga om att beloppen böra sättas till 300 kr. Jag kan icke vara med om att ändra dessa föreslagna pensionsbelopp, då inga som helst ömmande omständigheter föreligga. Jag föreställer mig, att dessa förmän och arbetare allesamman äro nyktra och ordentliga arbetare, vilka av sin arbetsförtjänst sparat ihop, så att de kunna reda sig utan pension.

För ordningens skull böra de naturligtvis i alla fall ha sin pension, men då inga ömmande omständigheter föreligga, kan jag icke inse, varför riksdagen skulle bifalla reservanternas förslag, enär därigenom med all sannolikhet berättigat missnöje skulle skapas hos alla dem, som hädanefter på grund av gällande lagbestämmelser icke kunna erhålla högre pension än 300 kronor.

Jag yrkar således bifall till utskottets förslag.

Herr Söderberg: Herr talman, mina herrar! Jag är delvis förekommen av den föregående ärade talaren och ber att få instämma med honom.

Riksdagen har ju flera gånger — det är sant som herr Kris-

Ang. pensioner till vissa vid statens järnvägsbyggnader anställda personer.
(Forts.)

Ang. pensioner till vissa vid statens järnvägsbyggnader anställda personer.
(Forts.)

tensson sade — i vissa fall beviljat det något högre beloppet, nämligen 400 kr., men vid dessa tillfällen ha alltid, såsom den siste talaren påpekade, särskilt ömmande omständigheter förelegat. Nu vilja reservanterna, att man generellt skall bevilja denna summa utan att ingå på någon prövning av behovet av höjning. Det är detta jag icke kan vara med om. Utskottet har ju icke ställt sig avvisande gent emot tanken på en höjning, utan utskottet har, såsom herrarna finna, i punkt d) hemställt, »att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta genom järnvägsstyrelsen utreda, i vad mån en höjning av pensioner åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader lämpligen må äga rum» o. s. v. Utskottet har således icke ställt sig avvisande inför den frågan, huruvida icke möjligen en höjning borde äga rum, men utskottet har bestämt ställt sig på den ståndpunkten, att innan en utredning i föreliggande fall ägt rum, borde man åtminstone avvakta tiden. Riksdagen har ju vid den allmänna pensioneringen stannat vid 300 kronor såsom existensminimum. Innan man nu generellt höjer denna summa till 400 kr., borde man väl åtminstone avvakta denna utredning.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Eriksson i Grängesberg: Jag kan icke underlåta att begära ordet, då jag hör, hur den ena talaren efter den andra påstår, att någon utredning angående behovet av pensionernas höjning icke skulle finnas. Första gången principen om pensioner till järnvägsbyggnadsarbetare genomfördes var, såvitt jag minns rätt, år 1907. Frågan hade bragts på tal redan år 1906, men då avlogs den. År 1907, alltså för 10 år sedan, bestämdes pensionerna till 300 kr. och ha sedan dess stått kvar vid detta belopp. Men om år 1907 300 kr. betraktades såsom existensminimum, så bör väl 400 kr. icke anses för högt nu, under denna tid, då levnadsomkostnaderna ökats med minst 50 %. Och en järnvägsbyggare, som legat ute i Norrlands skogar och slitit ont under 25 år och mer, han är väl värd att få pension av 400 kronor. Det är bland dessa arbetare många, som vid 65 års ålder icke ha ett öre hopsparat. Jag tycker verkligen det är egendomligt, att man vill knussa på höjningen till 400 kr., då det icke gäller mer än ett 20-tal personer.

Jag ber, herr talman, att få instämma i det yrkande, som framställts av herr Edbom.

Med herr Eriksson i Grängesberg förenade sig herr *Törnkvist*.

Herr Winberg: Herr talman! Jag kan icke hjälpa, att jag finner det egendomligt, att den ena talaren efter den andra kommer och kör med principer, som skulle ligga hindrande i vägen. Det skulle vara synnerligen behagligt, mina herrar, om man finge se någon av dessa principer vid andra tillfällen, då det gäller verkligt avgörande belopp. Det är eget, att dessa principer komma fram

just när det gäller småbelopp för dessa människor, som ha den största svårighet att existera och ta sig fram i livet. Jag håller före, att det också ligger en princip däri, att beloppen avpassas efter de förhandenvarande levnadsomkostnaderna, och då är det alldeles klart, att man icke behöver någon vidare utförlig motivering, varför man nu behöver höja det belopp av 300 kronor, som för 10 à 15 år sedan ansågs möjligen tillräckligt att existera på. Jag tror, att den principen är lika bindande som någon annan, men den ställer sig icke hindrande i vägen för det högre beloppet.

Jag ber sålunda, herr talman, att trots, eller kanske snarare på grund av, att även jag har principer, få yrka bifall till herr Edboms framställning.

Häruti instämde herr *Hage*.

Herr Söderberg: Herr talman! När man med en sådan dristighet uppträder mot utskottet, så kan jag icke underlåta att med några ord bemöta det. Man tycker, att 300 kronor icke är någonting att tvista om, och jag vill icke heller tvista därom. Men om man jämför dessa arbetare med våra jordbruksarbetare på landsbygden, så finner man, att även dessa senare under hela sitt liv haft ett träget och uppslitande arbete dels för att försörja sig och dels för att göra sin stora insats i en god näring för vårt land, när det gäller frambringandet av livsmedel o. s. v. Och hur ställer det sig för dessa arbetare? När de ha tjänat i många år och äro utslitna, så få de i de flesta fall ingenting på sin ålderdom, så vida de icke kunnat spara ihop eller hava barn, som kunna hjälpa dem. Jag känner exempel då en sådan arbetare, som under sin krafts dagar varit i tjänst hos en och samma person, har kunnat få ett ålderdomsunderstöd av 150 eller ett par hundra kronor, och jag vet, hur han välsignat sin husbonde för detta ringa bidrag. De arbetare, varom nu är fråga, hava i allmänhet haft en mycket god förtjänst, och många av dem ha kunnat avlägga rätt avsevärda belopp för ålderdomen. De ha kunnat köpa sig någon fastighet och kunnat ha en ganska god ställning. Nu vill man här i ett enda drag höja pensionsbeloppet, så att det vida överstiger vad i allmänhet en arbetare hos enskilda kan få. Jag har från min hemort erfarenhet om, hur Kopparbergs Bergslag pensionerat sina gamla arbetare. Jag hade en sådan granne, som fick omkring 300 kronor. Han hade sin stuga och sin lilla jordbit, och sedan han var 65 eller 70 år, hade han icke deltagit i arbetet. Han brukade ofta säga till mig, att han aldrig haft det så bra, som han hade det nu på ålderdomen.

Även om herrarna tycka, att det här är bara småsinthet, bara njugghet och ett hårt hjärta, som ligger bakom utskottets förslag, så tror jag verkligen, att om man tänker på saken något närmare, så skall man finna, att det icke är så. Utan jag tror, att vi äro lika varmhjärtade som någon av herrarna. Det är därför, herr talman, som jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Ang. pensioner till vissa vid statens järnvägshyggnader anställda personer.
(Forts.)

Ang. pensioner
till vissa vid
statens järn-
vägsbyggnader
anställda
personer.
(Forts.)

Herr Berg i Munkfors: Herr talman! Jag vill säga, att jag blev mycket förvånad, då herr Söderberg i Hobborn sade, att över huvud taget äro dessa arbetare i rätt så goda omständigheter. Men herr Söderberg har väl i alla fall i flere år suttit i utskottet och behandlat en hel del särskilda fall av samma natur som dessa, och han har väl då funnit, att det är konstaterat, att de flesta av dem leva i synnerligen små och dåliga omständigheter. Om man skulle utforska de särskilda fall, som här föreligga, så är jag viss om, att de allra flesta äro av denna natur.

Från början ansåg herr Söderberg i Hobborn det vara en farlig princip att slå in på att öka beloppet till 400 kronor, men nu tycks han ha frångått det, ty i sitt sista anförande synes han tycka det vara för mycket och att de böra kunna reda sig på mindre. Men då får jag säga för min del, att det finns väl icke många i denna kammare, som tycka, att 400 kronor är mer än som är väl behöfligt. Järnvägsarbetet är ett mycket hårt arbete, där det gäller att ligga ute i skog och mark under svåra årstider för att bygga fram en kultur, som är till nytta för oss alla. Man bör tänka härpå, då det är fråga om att hjälpa dessa stackars statstjänare och att söka göra deras ålderdom så ljus, som det är möjligt att göra.

Jag ber att få yrka bifall till förslaget att beloppet sättes till 400 kronor.

Herr Carlson i Herrljunga: Jag vill bara säga ett par ord.

Det talas så mycket om principer, och det är nog gott och väl med sådana, men den bästa principen är nog att icke ha några principer alls. Jag håller före i likhet med reservanterna här, att det minimibelopp, som är tilldelat statsarbetare, är väl lågt och att tidsförhållandena kräva en förhöjning av beloppet i fråga. Men jag undrar, om det kan vara rätt att utan vidare på en enskild motionärs begäran höja beloppet för de här ifrågavarande personerna, under det att hela den övriga staben, så att säga av pensionärer får nöja sig med 300 kronor. Är det icke då bättre att man hänskjuter hela frågan till Kungl. Maj:t för närmare utredning, och att man får fram den i hela dess vidd? Nu blir det väl så, förmodar jag, att dessa personer, som få sig pension tilldelad från och med innevarande år, bli också delaktiga i det där krigstidstillägget, som riksdagen beslutat, och på det sättet skulle de i alla fall få sina 400 kronor detta år.

Jag tillåter mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Kristensson: Herr talman! Jag skall bara be att få påpeka ett par saker här.

Det är ju för det första så, att det icke är alla järnvägsarbetare, som komma i åtnjutande av pension, utan det är endast ett fåtal av dem, som skött sig synnerligen väl, beträffande vilka myndigheterna göra framställning om att de skola få pension. Myndighe-

terna pröva alltså i varje särskilt fall, huruvida vederbörande anses vara förtjänt av pension eller ej.

För det andra är det ju så, att under sista året lönerna något höjts för dessa järnvägsarbetare, och det är ju så i vår statsförvaltning, att pensionerna brukas bestämmas efter lönerna. Här har icke detta ägt rum. Men om reservanternas förslag bifalles, så kommer rättelse där till stånd, så att även pensionsbeloppet något litet höjes. Det är därför vi reservanter ha ansett, att det icke behövs någon alldeles särskild utredning för att höja pensionen med det lilla beloppet 100 kronor per person i detta fall. Och vi ha stött oss på att riksdagen förut i år beviljat förhöjningar i en massa sådana fall. Om herrarna bläddra litet här och var i betänkandet, så skola ni finna t. ex. på sid. 54 ett sådant fall, och nyss ha vi här i dag beslutat höja pensionen i ett par liknande fall till 400 kronor.

Jag förstår fortfarande icke, varför man nu reser motstånd mot detta, då man vid så många tillfällen förut under denna riksdag varit med om en sådan här höjning, om det icke är därför, att det nu kommer 18 personer till del, under det att det förut gällt en och en i taget.

Herr Winberg: Herr talman! Då herr Carlson i Herrljunga säger, att dessa pensionärer skulle komma i åtnjutande av det krigstidstillägg, som är beslutat, och att de således i alla fall skulle få sina 400 kronor för detta år, så vill jag säga, att det blir icke fallet med en del av dessa.

Vidare skulle jag vilja säga, att om man har den uppfattningen, som herr Carlson i Herrljunga har, då han gör den invändningen, att om vi nu besluta en höjning i det speciella fall, som föreligger här, så kommer icke hela den övriga staben med, som han uttryckte sig, vilken på grund av tidigare beslut fått sin pension fastställd, ja, har man den uppfattningen, då skall man enligt min mening biträda reservanternas förslag, ty då blir det riksdagens sak att i nu föreliggande fall säga sin mening, och om denna mening blir densamma som reservanternas, då kommer därav att följa att en reglering för dem, som fått sina pensioner tidigare beslutade, ovillkorligen kommer till stånd.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande moment, dels ock på bifall till samma hemställan med den ändring däri, som under överläggningen föreslagits av herr Edbom; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med övervägande ja godkänd. Votering begärdes emellertid, till följd varav nu uppsattes, justerades och anslogs denna omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bankoutskottets hemställan i punkten 8 mom. a) och b) av utskottets förevarande utlåtande nr 53 med den ändring däri, som under överläggningen föreslagits av herr Edbom, röstar

Ja;

Ang. pensioner till vissa vid statens järnvägsbyggnader anställda personer.
(Forts.)

Ang. pensioner
till vissa vid
statens järn-
vägsbyggnader
anställda
personer.
(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan oförändrad.

Sedan herr vice talmannen ånyo övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, företogs omröstningen, och utföll densamma med 89 ja mot 82 nej, vid vilken utgång kammaren således bifallit utskottets hemställan med den ändring däri, som under överläggningen föreslagits av herr Edbom.

Mom. c) och d).

Vad utskottet hemställt bifölls.

Som tiden nu var långt framskriden, beslöt kammaren, på hemställan av herr vice talmannen, att uppskjuta den vidare behandlingen av förevarande utlåtande samt övriga på föredragningslistan förekommande ärenden till kl. 7,30 e. m., då detta sammanträde enligt utfärdat anslag komme att fortsättas.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4,50 e. m.

In fidem
Per Cronvall.